

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ

ОДЕЉЕЊЕ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

ОДБОР ЗА ОНОМАСТИКУ

ОНОМАТОЛОШКИ
ПРИЛОЗИ

IV

Примљено на V скупу Одељења језика и књижевности, од 11. октобра 1983, на основу
реферата академика *Павла Ивића*, дописног члана *Фануле Пайазојлу*, др *Мићира
Пешиканца* и проф. др *Љиљана Црејајац*

Уређивачки одбор

академик *Павле Ивић*, дописни члан *Фанула Пайазојлу*
и професор др *Љиљана Црејајац*,

Главни уредник

ПАВЛЕ ИВИЋ

БЕОГРАД

1983

ДРАГО ЂУПИЋ

ОНОМАСТИКА ЗАГАРАЧА

Како је познато, тзв. стара Црна Гора обухвата четири нахије (Катунску, Љешанску, Ријечку и Црнничку) и то је данас југозападни кршевити и углавном мање плодни дио СР Црне Горе, са Цетињем као етноисторијским и географским средиштем. Катунска нахија, као најпространија од четири староцрногорске нахије, у прошлости је била издијељена на племена (што данас посматрамо само као етноисторијску чињеницу). На крајњем југоистоку налази се племе *Загарач* (ген. *Загарача*). Име је добило на основу свог положаја, али са становишта посматрања са источне и јужне стране одатле, прије свега из сусједних Бјелопавлића, за које је ово племе било иза *Гарча*, планине са надморском висином од око 1.500 м.¹

Загарач захвата површину од 15-так км² и дијели се на *Доњи*, који је пространији и има око 10 км² релативно равног и плодног земљишта, и *Горњи*, који је на кршевитим платоима и странама. Тако ово племе, у целини гледано, има брдску конфигурацију, са највећим процентом земљишта које је неплодно. Посједи су, међутим, уситњени, те је микротопонимија богата. Узорак микротопонима којим овдје располажемо као грађом представља оно што је било могуће прикупити систематским биљежењем на терену и, слободно се може рећи, сасвим је репрезентативан.²

Најопштијом анализом микротопонимије Загарача долазимо до закључка да је основни микротопономастички слој — словенски. Називи илирско-романског и оријенталног поријекла, евентуално грчког и арбанашког, ређи су, тако да они, заједно са свима онима који представљају

¹ В. о овоме у мом раду *Осврт на именовану црногорској племена Загарач*, Прва југословенска ономастичка конференција, Титоград (ЦАНУ), 1976, 174.

² Грађа је прикупљана током неколико година, почев од 1972. Упоређено је стање на терену са катастарским подацима (према попису из 1951). Сваки назив је провјерен на терену.

предсловенски слој, не чине велики проценат у укупном збиру. То је резултат географско-историјских услова овога подручја: ту се, наиме, није могао организовати економски задовољавајући начин живота, осим опстанка по нужди у тешким условима. То значи да се не може говорити о томе да је ова територија у предсловенском периоду представљала економски интересантан простор, а ни касније — у турском периоду, иако је то била територија вјечито на граници Турске и Црне Горе (припадала је Црној Гори).³ Крај је безводан и кршевит, па у њему није било могуће створити повољне услове за живот, а климатски услови му нијесу дозвољавали да буде погодан за катунарење.⁴ Због тога треба претпоставити да је он дugo кроз вјекове био ненасељен (нарочито Горњи Загараж), да би се насељавање извршило током средњег вијека, када је становништво Црне Горе, окупиране од стране Турака, бежало у брдске, неприступачније крајеве.

Немамо историјских података о формирању овог племена. Маријан Болица помиње *Једноше* (у свом спису о Скадарском Санџакату, од 1614), а тај се појам данас односи на Доњи Загараж, или боље — на његов равни и плодни дио. У народу постоји убеђење да Загараж никада није припадао Турцима. Јован Ердељановић, међутим, истиче да су Турци са овог подручја потиснути крајем 18. и почетком 19. вијека, и да су Загаражани од њих почели „отимати своју старину, Једношко Поље”.⁵ Вјероватно је да Горњи Загараж није никада припадао Турцима, о чему, између остalogа, говори и чињеница да у Горњем Загаражу имамо искључиво стариначке загаражке породице, док Доњи Загараж у том погледу представља мјешавину, која је резултат миграционих кретања, тј. заузимања „празног простора”.

Остатака материјалне културе који би нам пружали сигурније податке о историји овога краја немамо. У Доњем Загаражу, на мјесту званом Петровач (у средини Једношког поља), налазе се остаци старе цркве. Према предању, то је био манастир Светог Петра Његоша, што значи да се ради о споменику новијег периода. Вјероватно би археолошка ископавања на овом локалитету дала прецизније податке. Ово је била саборна црква за Доњозагаражане. У Црној Страни, засеоку доњозагаражког села Поврхпољина, још стоје зидови црквице посвећене св. Николи прољећном, старој слави новодосељеника Загаражча Радмановића. Из новијег периода (тј. из 1887. г.) у Једношком пољу, тј. у Д. Загаражу је црква св. Симеона, која је саграђена на мјесту старе цркве,

³ У свом Опису Скадарског Санџаката из 1614. године Маријан Болица каже да Загараж, тј. Једноше, припада Љешкопољу (М. Болица, *Opis Sandžakata Skadarskog, Starine JAZU XII, Zagreb*, 1880, 170).

⁴ У турским дефтерима с почетка 16. вијека Загараж се помиње као цуцко земљиште, што би могло да значи да је у питању територија данашњег Горњег Загаража (уп. Б. Бурђев и Л. Хациосмановић, *Dva deftera Crne Gore iz vremena Skender-bega Crnojevića*, Sarajevo (ANUBiH, Pos. izdanja, knj. IX/2, I, f. 16в), 1973, стр. 37). Можда је Горњи Загараж служио као зимовник стоке власника из виших околних предела.

⁵ *Једноши* се помињу у наведеним дефтерима (из 1521. и 1523. г.) као дио махале *Малонишићи* (о.с. 31). Уп. у нашој грађи ојконим *Маленза*.

која, како предање каже, потиче из периода Немањића. Ту је данас доњозагарачко гробље, а црква је запуштена. Постоји у Доњем Загарачу још један локалитет који говори о прошлости — то су *Гомиле*, или *Громиле од ѣробовља*, у селу Јабуке. О овом локалитету немамо историјских и археолошких података, а предање о њему говори као о „старом српском гробљу и цркви”.

У Горњем Загарачу је црква светог Јована, која је саборна за Горњо-загарчане, а уочи другог свјетског рата требало је да почне изградња цркве св. Нехеље, али је изградњу „рат претека”.

Становништво Загарача православне је вјере, а свака породица радо наглашава своје српско поријекло (наравно, према казивању старијих људи, од којих се иначе добијају најквалитетнији ономастички и дијалектолошки подаци). Загарач има 9 села, од којих свако има по више заселака. Број домаћинстава и чланова у њима тешко је утврдити, јер је велики број породица које живе и овде и у граду (прије свега, у Титограду, Даниловграду и Никшићу), везујући се и стамбено и административно за оба мјеста. Непосредно пред други свјетски рат у Загарачу је било око 300 домаћинстава, са преко 1.500 становника. Данас је и број домаћинстава и број становника већи, али оних који стално живе у Загарачу — не прелази 700 становника. Много је кућа у којима се стално не живи, али куће нијесу напуштене, редовно се одржавају. Са имањима је исти случај.

У даљем излагању даћемо преглед ономастичке грађе према слједећим областима:

1. ојконими;
2. микротопоними;
3. антропоними.

Иако се знају подаци о мјесном поријеклу породица у оквиру Загарача, антропономастичке податке ћемо давати за Загарач као цјелину, са назнаком у ком селу се које презиме налази. За микротопониме ћемо давати податке о врсти локалитета и, најчешће, о селу у којему је име забиљежено. Из практичних разлога ојкониме ранга села даваћемо у скраћеном облику, и то: ГЗ — Горњи Загарач, ДЗ — Доњи Загарач, Бил — Билећа, Ђур — Ђуричковићи, Јаб — Јабуке, ЛК — Лазарев Краст, Мал — Маленза, Миј — Мијоћогос(т) / Миогос(т), Мус — Мустеровићи, Пл — Плана, Пп — Поврхпољина.

1. Ојконими

a) Горњи Загарач:

Села:

2) *Мијоћос(т) / Миогос(т):*
(*Мијоћос(т), Рушића*).

1) Ђуричковићи

(Засеоци: *Мишиковац, Њејуле,*
Пайракине, Пайње, Пойлок).

3) *Мусићеровићи:*
(*Долови, Мусићеровићи*).

б) Доњи Зајарач:

Села:

1) Билећа	4) Маленза
(Гробница, Љубичићи, Рајкова
Шума, Расаовића Обер, Мијо-
јоски Обер).
2) Јабуке
(Враће, Г(р)омиле од ћробовља,
Кайунина).	5) Плана
(Билећа, Сук, Сукеза).
3) Лазарев Крс(и)
(Гроја, Драчица, Крсиће, Поч-
каље, Шкале).	6) Поврхњолина
(Љута Драча, Пойток, Црна
Сиррана).

Списак ојконима овдје је дат условно. Имена неких заселака захватају атаре два села, док их цио низ међу засеочима није наведен, али ће бити дати с грађом према азбучном реду, уз навођење података о томе шта представљају. Такви су, напр., ојконими, који су данас у ствари микротопоними, типа: Гаурин До / Гаурин до, Иришића, Једноше / Једноши / Једношко Поље / Једношко йоље, Уше / Вуше и сл. На територији доњозагарачке котлине (тзв. Једношко Поље) данас се масовно подижу објекти становења, па се већ неки локалитети који представљају земљишне потесе претварају у ојкониме (нпр. Пећровач, простор на средини Поља, где се подиже, или је већ подигнут, цио низ кућа; слично је са локалитетом Калина јама, такође у доњозагарачкој котлини и сл.). Због тога се наши подаци о ојконимима не слажу не само са литературом него ни са стањем од прије 30 година, да не говоримо о ранијем периоду.

2. Микротопоними

Уситњеност земљишних посједа и конфигурација земљишта разлог су великим броју микротопонима. С друге стране, сличност земљишта и његових особина (по изгледу, саставу, растињу, плодности и сл.) проузрокovala је да се појављују хомонимни називи, често не само на једној површини, већ и на већим удаљеностима (случај са називима-појмовима: под, подина, присое, страна и сл. апелативи, али и микротопоними неапелативског постања).

Како смо већ казали, уз сваки микротопоним означаваћемо његов садржај. То ћемо чинити скраћеницама: њ — њива, л — ливада, ђ — пашњак, з — забран, р — разно (обично забран, ливада и неплодно земљиште), х — вода, в — вртача-до, ш — шума, н — неплодно земљиште ор — ороним. Уз сваки микротопоним назначена је и скраћеница села у којему је забиљежен.

Забиљежили смо у Загарачу слједеће микротопониме (међу којима ће бити и који ојконим чије име носи и један или више микротопонима):

Алайн дô, в, Миј
 Алайн сенокôс, з, ЛК
 Аса́новаче, л, ъ, Мал
 Аса́новина, п, Пп

Ба́вани, л, р, Пп
 Бардтићи, л, п, ъ, ш, Ђур
 Басама́ке, з, ЛК
 Батри́ћевина, п, ъ, Ђур
 Башбо́вине, з, л, п, Пп
 Бе́гдина, л, п, ЛК
 Бе́лбве доли́не, ш, п, Миј
 Бешин ўбâ / Бешин ўбâ, н, з, в,
 заселак у ГЗ-Ђур
 Бешин ўбâ, х, Ђур
 Биле́ћа, село у ДЗ
 Бисачи́не / Бизачи́не, ъ, п, н, Миј
 Блати́шта, ш, н, Пл
 Близа́нци, ъ, п, ш, н, х, Миј
 Близни́ца/е, п, л, Миј
 Бобија ѩд Гарча, н, з, Ђур, Миј,
 Пп
 Бобови́ште, л, ъ, ЛК
 Бодгáнова доли́на, ш, н, п, л,
 Мус
 Бодгáнови дôлови, в, Мус
 Боѓојев дô, л, ъ, Мал
 Бодгезина лâка, ш, н, п, Миј
 Бодгетина лâка, п, н, Миј
 Боджôв лâз, ш, Ђур
 Боджôва глави́ца, ш, ъ, оп,
 Пл, Јаб
 Боджôва доли́на, ъ, п, з, Миј
 Боја́н, ш, н, з, Ђур
 Боја́новица, х, ш, п, з, Ђур, з, Пп
 Боджîна прôдô, ш, Миј
 Бôр, в, ЛК, али и на више др.
 мјеста у забранима у брдовитим
 страницама
 Боста́н, ъ, Мус
 Боста́ни, з, л, Мус
 Бôшково гûмно, ш, Миј
 Брајôв крс, (с ← ш), ш, Миј

Брајôва шûма, ш, н, Миј
 Братошкê рûпе, ш, н, Миј
 Брлачкô пријсоје, з, Миј
 Брестоўй пôд, ъ, Миј
 Брийне, ъ, н, ш, л, кућа, Миј
 Буквице, ъ, Миј
 Букови лбнци, ш, п, Миј
 Булеви́не, ш, Миј
 Булиња́ча (= Булина рупа)
 Буљерâд, л, ъ, п, куће, ЛК
 Буљерâцкî Ђбëр, заселак у ЛК

Ва́льин мрâmбр, р, Мал
 Ва́нскê рûпе, ш, п, Миј
 Ва́њски крш, н, Миј
 Веља́ глави́ца, ъ, п, Миј
 Веља́ доли́на, ъ, л, Пп
 Веља́ згрâда, л, ъ, Пп, иначе —
 чест назив обрадиве површине
 Веља́ њи́ва, ъ, л, Пп
 Веља́ пâјтеза, ш, в, Миј
 Веља́ ћлица, сеоски пут између
 Почкаља и ЛК, кроз каме-
 њар
 Веља́ Гáрач, планина по којој
 је Загарач добио име
 Веља́ дô, ш, п, Му, Ђур, Мал,
 ЛК, и на др. мјестима
 Веља́ крш, ъ, п, на више мјеста
 Веља́ мрâmбр, л, ъ, Пл, Мал
 Ве́тријеч / Ве́тријечи, в, ш, п, ъ,
 Миј
 Вигањ / Вигања, ъ, л, куће, Пп
 Вигњи́шта, „ђе кûха попа Риста”,
 ЛК
 Ви́ле, ш, п, Миј, Пп
 Ви́лин дô, ъ, в, Мус, з, Миј
 Ви́ногрâд/и, з, Мус, иначе на
 више мјеста у ДЗ, з, п, н
 Висдкâ, брдо зап. од Пп, з, Пп,
 Мал

- Више водѣ, з, н, Мал, Пп, ЛК и др.
- Више Ускѣра, ш, н, Ђур Вишиња, л, њ, з, ЛК Вишињице, л, њ, Пп Водиње, х, Миј Вѣтњак, л, п, Пп и на др. мј. Враѓе, л, њ, ЛК, Мал, Јаб, зас. у Јаб
Враќине рѫпе, р, Миј Вртијельке, з, „у врх Гарчића”, Пп Вукâјлова рѫпа, в, ЛК Вûков крш, н, Мал Вûкова главица, н, оп, Јаб Вûкова гомилла, з, ЛК Вûкова гомилла, н, Јаб, узв. близу Вукове главице Вûков пôд, з, ЛК Вукове рѫпе, ш, Јаб Вûково кûхijшte, њ, н, Јаб, Миј Вûкојевина/е, л, њ, п, Јаб Вûкотача, х у зас. Љута Драча, Пп
Вûксанове рѫпе, ш, п, Миј Вûксановина, з, Миј Вûксаново гûмно, љ, Миј Вûксаново кûхijшte, з, Миј Вûше, в. У е Вûчjë рѫпе, з, Јаб, ЛК
- Гâравй пôд, ш, љ, п, Мус („ту е лîсâ нêчесовй гарòв”)
- Гâрач, планина по којој је Зг добио име (Вёль Г., Мâлй Г.) Гâрчеви, заједн. име за В. и М. Гарач
- Гарчић — друго име за Мали Гарач. Чешће се под тим појмом подразумијева власништво забрана у Г.
- Гашôва пећина, н, Бил Гаурин Дô / Гаурин дô, зас. и парцеле у Јаб
- Гњилâвâ рѫпа, љ, п, ш, Миј
- Говедарijца, х („у Обôд, у Гарчић”)
- Годâњскй потôк, х, н, л, Јаб Гôдна, х, Јаб („извôр кâ вёликâ вôда бûдê, кâ устâнê Гôдна”)
- Гођене, з, ЛК, Пп Гôлй брjег, з, ЛК Голубиња, јама у страни Гарчића, Пп
- Гôлубовине, з, Пп Гомилле, н, кућа, Јаб Гомилле / Громилле, з, н, Јаб Гордâњин мрâmôр, ш, н, љ, Мус Гôрње Јелâине рѫпе, ш, з, Миј Гôрњи Загâрач, дио племена Зг Гrâбов / Гrâбовй ôбêр, з, Пп Гrâбова шûма, ш, з, Јаб, Мал Гrâбовина, н, ш, з, Јаб, Мал Градиња, главица у ЛК Градињште, ш, п, х („имâ слjiv природnij”), Миј Гrâбова шûма, з, љ, ш, ЛК Гrâбовийште, љ, п, л, на више мјеста у ЛК, Мал, Јаб Гrлâчкâ прôдô, ш, Пп, з, Миј Гrлâчкâ strâna / Гrлâчкê strâne, н, з, Миј Гrлâчкй дô, Миј, Мус Гrлâчкê рѫпе, в, Мус Гrлâчкй присоје, з, п, Миј, Мус Гrљев кûк, шумовити оронум у Мал („свè кунđовина, и она најприје проћетâ, прозеленij”)
- Гробниџа, р, Пл, Бил Гробовâ главица, п, Јаб. Гробље у Гôрњи Загâрач, гробље Гробовље, н, з, п, Јаб
- Громиле од гробовља (уп. Гомиле)
- Грòпа, заселак у ЛК, в, Мус
- Грòцкij крш, з у ЛК (према Гропа — гропски)
- Грjуина рѫпа, в, Ђур, љ, ЛК, Јаб Гûбавица, љ, п, л, Миј
- Гûвно, л, Мал, чешћи назив парц.

Дânка, л, ъ, н, Пп, Мус
Двогрла, називи три воде — у
ЛК, Јаб, Пп
Дебелâ шұма, ъ, з, Мал
Дебелîй пôд, ъ, ш, Мал, ъ, Миј
Демирàча, н, каменица, Јаб
Демиров грòб, з, Јаб
Добrâ вòда, х, ЛК, Јаб (1 хидр.)
Добрùшница, ъ, Миј
Добрùштица, х, Ђур
Дб Єурйшића, ш, п, Мал, Миј
Долина — врло чест назив за
обрадиво земљиште, обично ни-
же од нивоа кућа на ободу
стране
Долине — чест назив обрадивог
земљишта даље од кућа, обич-
но на нижем нивоу од њих
Долови, зас. и катун међу Гарче-
вима; припадају Миј, Мус, Ђур.
Иначе, то је чест назив за пар-
цеље у каменитим странама,
обично у вртчама.
Долови Ђалетића, ъ, п, ш, Мус
Дбњй бâвани, л, Пп
Дбњй дб, ъ, л, п, Мус, Миј,
Ђур
Дбњй Загаrач, јужни и југоист.
дио племена Загараč
Дб под ўбâ, л, ъ, Ђур
Дбчйh, в, Мус, иначе чест назив
за плодно удубљење у каме-
њару
Дбчйhi, ш, Ђур, иначе чест
назив за плодно земљиште у
камењару
Драчанов пôд, ш, л, Јаб
Драчица, заселак у ЛК
Дренòвâ рùпа, н, в, јама, ЛК, Јаб
Дренòвб катунйште, з, Миј
Дрйна, в. Рингот
Дрўшиh дб, з, п, л, Ђур
Дубинићи, ъ, л, Миј, зас. у Мал
Дубови, ш, Ђур

Дубòкâ катунйшта, ш, ъ, Ђур
Дубòкâ стрâна, ш, з, Миј
Дубокàча, л, ЛК
Дубòкîй дб, в, Мус, з, Мал
Дубрâва ш, ЛК, Мал
Дубрâвйште, л, п, ъ, ЛК, р,
Мус
Дуванйште / Дуванйште, л, ъ,
Мал
Дûгâ ъйва, л, ъ, Мал
Дûгачкâ долинा, ъ, Миј
Дуратâ прôдб, з, Миј
Дуратова прôдб, ш, п, Пп
Дуткова шұма, з, п, Пп

Ђиканов крш / Ђиканов Крш,
зас., з, н, ЛК
Ђинчев дб, ш, н, п, Ђур
Ђинчевица, х, Ђур
Ђуревина дубрâва, ш, з, л, ъ, ЛК
Ђурйковићи, зас. у ГЗ
Ђурђова рùпа, л, з, в, Пп
Ђурђвића главица, ъ, н, Мус

Ђраков пôд, ъ, л, п, Миј
Еренине рùпе, з, Миј (= Јери-
нине рупе?)

Живâльевина, ъ, п, Мал
Ждребања, ъ, л, п, н, Мус
Ждребећа прôдб, з, н, Мус

Завала, ш, Ђур, Миј
Завале, ъ, п, Ђур
Завалин дб, ъ, л, ш, Миј
Заїdrach,⁶ Загарача (не Загарча);
често је у употреби и облик
Nsg Заїarache. Назив добијен
према Гарача, село иза Гарча.

⁶ В. о овоме у раду наведеном у нап. 1.

- Загонци, ш, л, њ, Миј
 Загоров дô, в, њ, Пп
 Замрштен, п, н, Миј
 Зановетнй ёбёр, з, Мал
 Запећке, ш, н, Ђур
 Засеоцк њива, њ, п, з, Мус
 Зграда, л, њ, п, на више мјеста,
 уз сваку кућу; апелатив — оп-
 шти појам за обрадиво парче
 земље
 Зграде Бећића, њ, л, Миј
 Зграде Већковића, в, Ђур
 Зграде Дубинића, њ, п, Мал
 Зграде ў село, л, п, њ, Миј
 Зечица, л, њ, Мал
 Зечице, њ, Мал
 Зинчевина, њ, Мал
 Зоричина кালавица, ш, Миј
- Иванича гора, з, л, ЛК
 Иваниве лазине, з, Мус
 Јованчев дô, ш, Ђур, з, Миј
 Иванци, з, Миј, ЛК
 Јвова рूпа, з, в, Ђур
 Јгрешта / Игрешта, з, Пп, Ђур
 Илин дô, л, Пп
 Испо(т) стране, ш, Ђур, з, Мал,
 Миј
 Јчк рूпе, л, в, з, ЛК
 Јчк дô, њ, ш, в, Мус
- Јабуке, зас. у ДЗ
 Јаворов лонци, ш, н, р, Миј
 Јагњила, з, Пп
 Јагњиле, л, њ, Пп
 Јагњило, њ, н, Пп
 Јагњилск ёбёр, н, ш, Пп
 Јагњиск ёбёр, з, н, Пп
 Јамск страна, з, страна у ЛК
 изнад Почкаљске јаме
- Јамск копито, л, њ, ЛК
 Јанковина, л, ЛК
 Јанковића рूпа, ш, ЛК
 Јарчина прôдб, з, Мус (= Јачи-
 на?)
 Јарчине прôдоли, ш, з, Мус
 Јасенов крш, ш, н, Миј
 Јасике, ш, з, Ђур, Пп
 Јасиковина, њ, Миј
 Јасиковица, р, Миј, њ, ш, в,
 Ђур
 Јачина кâmеница, з, Пп
 Јачине пôдине, п, ш, Пп
 Јачине рूпе, ш, н, Миј
 Јашине долине, в, Миј, Ј. руне,
 Миј
 Једнôше,⁷ друго име ДЗ у кот-
 лини
 Једнôшк Полье / Једнôшк пô-
 ље, равница у ДЗ, котлина
 Јеленô ждрјело, з, Бил, Јаб
 Јелине рूпе, ш, н, њ, Мус
 Јеринâ прôдб, њ, ш, Миј
 Јераковица, х, Мус („вода у Гар-
 чић“)
 Јераков пôд, з, Мус
 Јеринине рूпе, ш, Миј
 Јовановина, з, п, Ђур
 Јовановића долина, л, њ, п, Мус
- Кадијача, л, ш, п, Ђур, л, Мал
 Кадин дô, з, н, Миј, њ, Мал
 Кадине долине, з, Миј („тô је ў
 Гарач већ“)
 Кадино күйиште, ш, Миј
 Калина јама, л, њ, јама, Мал, Пп
 Калуђеров дô, њ, п, ш, Ђур, з,
 Миј
 Калуђерова главица, ор, Миј,
 Ђур
 Кâmеница, н, х, ЛК

⁷ Једноше (дакле, не Једноши) данас обухвата само доњозагарачку котлину, што значи да му не припадају ни сва доњозагарачка села (рецимо, Плана и Билећа). У употреби су називи: Једноше, Једношко Полье, Једношко поље.

Камишево, з, л, Пп
 Капура, з, Пп
 Караманскā рूпа, л, Пп
 Караманскō гүмно, з, н, Пп
 Катунйина, зас. у Яб
 Катунйште, ъ, ш, Ђур
 Кобилячка лâка, ш, н, Миј
 Кобиловина, л, Пп
 Кобиљача, ор, х, Миј
 Кобиљакиј дô, п, ш, Миј
 Ковачица, л, ъ, р, Ђур, Пп, Мал
 Кёвраг, ъ, з, Мал
 Колашица, кривина на цести из-
 над Пп
 Комуница, непл. земљ. од око
 10 км² уз Яб, Пл, Бил, испаша,
 границна између Зг, Комана и
 Бандића
 Көњева шұма, з, ш, Яб
 Көњскб особје, з, страна, Миј
 Көпиловица, ш, ор, Пп, Миј
 Көпилов дô, л, в, Миј, Пп
 Копито, л, ЛК
 Корâвац, брдо у ЛК
 Корйтa, л, Мус, з, Мал
 Котаринскē рұпе, ш, ъ, п, Мус
 Котлијеш / Котлијеши, н, ЛК,
 Мал
 Кострјкова прôдô, л, з, н, Мус
 Кошћи, в, л, з, ЛК
 Коштиљ, з, л, Миј
 Кошћелаче, л, ъ, з, Мал
 Крадња ждрјјела, ш, п, Мус
 Крадња њива, п, ш, Миј, Мус
 Крајње зâвале, ъ, Миј
 Кременаче, н, кућа, Мал
 Криваче, п, Мал
 Кривй дôлови, ъ, ш, Миј
 Кривй пôд, ш, п, Пп, з, л, Миј
 Кривй орâх, л, Пп
 Крїжалине, ш, п, Ђур
 Криљаче, п, Миј
 Крљачин ёбёр, з, Яб
 Крстаче, л, ъ, Мус
 Крѣсте, зас. у ЛК
 Крѣтова прôдô, ъ, л, п, Миј

Крûшкй дô, ъ, п, Пп
 Крушкôвй дô, л, в, Пп
 Крш од Вîшње, н, з, ЛК
 Крш од Шкâлâ, н, з, ЛК
 Кубасица, ъ, п, Миј
 Кунðвâ главица, ш, Ђур
 Кунðвâ рूпа, р, н, Миј
 Кунðвача, ш, н, Ђур
 Кûпало, купалиште на р. Сушици
 и земљиште око њега, ЛК
 Куповица/е, л, ъ, Пп
 Күйишта, н, п, ш, Пп, иначе на
 више мјеста се појављује ово
 име, обично у Nsg

Лâдина крûшка, п, ъ, л, Мус
 Лâдов дûб, з, ор, ЛК
 Лâдова прôдô, н, ЛК
 Лâзарев дô, ш, п, ъ, Яб
 Лâзаревине, ъ, л, Пп
 Лâзарев Крс(т), село у ДЗ
 Лазарица, х, Пп
 Лазаричкê рûпе, ш, ъ, Пп, Миј
 Лâзина, з, Пп
 Лâзине, з, н, ЛК
 Лâке, ш, Яб
 Лакићевина, ъ, л, Мал, Пп
 Ламôвач, л, ъ, Мал
 Лâниште, ъ, п, Миј
 Ласановица, ш, н, Миј
 Лâчине долине, л, ъ, Ђур
 Лашевине, л, з, Пп
 Лâшкê долине, л, Ђур (< Лу-
 лашке . . . ?)
 Лâшкй потôк, х, Ђур (< Лу-
 лашки . . . ?)
 Ледине, з, ЛК, иначе чест назив
 за необрадиво земљиште ван
 камењара
 Лेra, х, Мус („јмâ у Зâгрedu
 дрûgâ Лेra”), Ђур
 Лेrinе, ш, н, Пп
 Лëскй ёбôд, ш, п, Миј
 Лећёло, л, ъ, Миј (уп. лећа), Пп
 Лећинскâ рूпа, ъ, л, Мус

- Ливада код Потока, л, Пп
 Лийепаја пољана, н, Миј
 Лијесац, њ, Миј
 Липе, ш, з, Пп
 Липе Вјјдовића, ш, Пп
 Липовац, њ, Мал
 Липовача, л, Мал
 Липоваче, ш, п, Мус, Мал
 Липовиј дб, в, з, Пп
 Липовица, з, ш, Мус, Мал
 Лиса, х, р, Мус
 Лиса вртлача, њ, п, Мус
 Литијце, з, Пп
 Лозница/е, њ, л, на више мјеста у
 ДЗ
 Лозници/е, л, њ, п, на више
 мјеста
 Локачка главица, ш, н, Ђур,
 Миј
 Локача врт („једна подјина, и на
 њёга је био локача, кад ће,
 више Водића приј Гарчу“),
 Ђур, Пп
 Локванија, њ, Ђур, Пп
 Локвице, њ, л, ЛК, Јаб
 Лодина рупа, ш, р, Пп
 Лодници, ш, ЛК
 Лодници из Јована, ш, Мус
 Лодници из Марка, камењар, Мус
 Лодничеви, ш, ЛК
 Лубардийшака главица, ш, з, Миј
 Лубардийшта, п, з, Миј
 Лубардийште, з, Пп
 Пулашки поток, х, л, ЛК
- Љеска продб, п, ш, ЛК, Миј
 Љескиј дб, з, ЛК
 Љескиј обер, з, ЛК
 Љесковија долина, з, ЛК
 Љескобија зебран, з, ЛК
 Љескобија крш, з, н, ЛК
 Љескобија рупа, з, л, ЛК, њ, Миј
 Љескобија пландиште, з, Миј
 Љубичини, зас., Мал
 Љукова главица, њ, л, п, з, Јаб
- Љуковићи, ш, Јаб, њ, п, Мал
 Љута Дрлача, зас. у Пп
 Љута дријен, з, ЛК
- Магарчева рупа, н („ђе лисало
 магаре“), Пп, ЛК
 Магријев зграде, з, Мус
 Магријев рупе, в, з, ЛК
 Макљен, ш, њ, Миј
 Макљенове долине, ш, њ, н,
 Мус
 Малда долина, њ, л, п, ЛК, и на
 више других мјеста
 Малда каменица, л, Пп
 Малда пјетеза, ш, Мус, Миј
 Малда ћелица, улица кроз каме-
 њар (од Крста до ЛК)
 Маленза, село у ДЗ
 Малд Грач, ор
 Малд дб, њ, л, Миј, иначе на
 више мјеста у ГЗ
 Марђон, в. Мрђон л, њ, з, Пп
 Марина долина, њ, ш, п, Миј
 Марине долине, л, Миј
 Марков дб, ш, л, њ, Пп
 Марков пбд, п, Мус, Миј
 Маркове рупе, п, њ, Миј
 Марково копито, вир на р. Су-
 шици и околноземљ., ЛК
 Маркојево осоје, ш, н, Мал
 Мардоја рупа, р, Мал
 Марчијнов пбд, п, Мус
 Матанова брда, ш, Миј
 Матанова грела, ш, Пп
 Матанова продб, з, ш, њ, Миј
 Машдов понор, л, њ, Мал
 Међедача, з, п, Пп
 Међијце, зас. у Јаб
 Међу Гарчевима (= Долови), р,
 ГЗ
 Мјогос(т) / Мјогос(т), село у
 ГЗ
 Мјогоски Обер, зас. у Мал
 Мјленковица, ш, њ, п, Мус

Мильёвић-обёр, з, Мус
 Милёв обёр, з, Мус
 Миошићи, л, ЛК
 Мâрковина, ш, п, ЛК
 Митрач, н, х, ЛК, Јаб
 Мйтровића прôдô, з, Мус
 Мийанкине рûпе, ш, Миј
 Мîшельина јама, ш, п, Миј
 Мîшковац, л, ъ, Пп
 Млâке, л, ъ, ЛК (поред р. Сушице)
 Млâчице, л, ъ, ЛК
 Модулишта, р, Миј („у бобију од Гарча“)
 Мостйна/е, л, ъ, купалиште на р. Сушици, водени газ, ЛК
 Мостовâча, л, ъ, п, Мал
 Мрвâшева грêда, ш, Миј
 Мрђон, ш, ъ, з, Пп (уп. Марђон, исти мтп)
 Мрѓудова згрâда, п, л, Миј
 Мрѓудов дô, п, до, р, Миј, Мус
 Мркûљак, з, Мус
 Мрљан, н, Мус
 Мрљани, ъ, ш, Мус
 Мрљанскé долине, ъ, з, Мус
 Мръянскé долине, ъ, з, Мус (уп. исто Мрљанскé долине)
 Мртвйло, ш, п, ъ, Миј
 Мûлино, з, Пп
 Мûвйце, л, Пп
 Мûстеровића камењâр, н, Мус
 Мûстеровићи, село у ГЗ
 Мûстерскâ лâка, ъ, ш, Мус
 Мûстерскî дô, ъ, в, Мус, з, Миј
 Мустовâча, л, п, ЛК
 Мûсурска лâка, р, Миј

Никôлина главијца, з, Јаб
 Никôлине лâзине, в, з, Ђур, з,
 Јаб
 Нòваков дô, в, Пп
 Нòваков обёр, з, Пп

Нôвб почијевâло / почивâло, ъ,
 ш, Мус
 Ногâла, л, ъ, Пп („ушће од Потока“)

 Йегâновица, ш, п, Мал, ъ, Миј
 Йегûле, зас. у Ђур

Ќобёр, н, Пп
 Обзôвîй кâm, н, Пп
 Обôд, н, з, Пп
 Обôр, з, Пп, иначе — значи и двориште куће или штale
 Овайне, ъ, Пп
 Огрâђe, з, Мал
 Озидача, л, ъ, в, ЛК
 Озидаче, н, ЛК
 Озôвîй кâm, р, Јаб
 Окô Кривâчë, ш, ъ, Мал
 Околишта / Околишта, ш, п, Мус
 Окräјак, л, Пп, иначе значи крај њиве, или мали дио обрадиве површине
 Окräјница, л, Пп
 Округлâче, ъ, Мал, ш, н, Миј
 Окûнница, л, Пп, иначе дио земљ.
 („којî припада кûни, тô е бîло за вријеме зâдругë“)
 Опсёње, л, ъ, ш, Пп
 Опсйне, л, Пп
 Орахова лâка, ш, Миј, Мус
 Орахова прôдô, ъ, ш, з, Мус
 Орахове прôдоли, Мус
 Орапшкâ њива, л, Пп
 Остâш, оп, Јаб („то је и посёок јёдан у Ђабуке“)
 Остâшкâ рûпа, ъ, Јаб
 Остâшкî дôлови, в, Јаб
 Џсијек, з, ъ, Мал
 Осôје, дио М. Гарча, и на више мј.
 Ошидâ главијца, п, оп, Миј

Пâвловина, ъ, ЛК
 Палагрîне, ъ, л, ЛК, Мал
 Пâпрат, з, Ђур, Пп
 Папратîне зас. у Ђур
 Пасâка, ъ, л, з, ЛК, Пп
 Пâсâ рûпа, ъ, п, н, ЛК, ъ, н,
 Миј
 Патаљскîй дô, в, з, Мус
 Патње, зас. у Ђур
 Пејânскë лâзине, ш, Миј
 Пеленпèр, ъ, н, ЛК
 Пेrkовине, ъ, л, Пп
 Пेrдва плôча, з, Пп („јспаша у
 Гарчîх“)
 Петриђон, н, Пп („литицা код
 лîtтицâ од Лîпâ“)
 Петриђевина, л, ъ, Ђур, и зас. у
 ДЗ
 Петрđва кâmеница, з, ЛК
 Петровâч,⁸ котлина у ДЗ
 Петрđвина, л, ъ, Мал
 Петрđвић-кřш, ЛК („у Осôје“)
 Петрđво гûмно, х („у Гâрач“)
 Пећинскâ рûпа, ш, н, ЛК
 Пећина, ш, ЛК („и грêда на
 цâду“)
 Пећине, з, ЛК
 Пиљенûша, л, з, Пп („вeлiй сe:
 ‘Кâ проjетâ прâска у Пиље-
 нûшу’“)
 Пйтомâ Лôза/лôза, зас. у Пл, з,
 Јаб
 Пјешijвачkâ рûпа, в, ЛК
 Пјешijвачkâ рудiна, з, н, ЛК
 („од Јâmскôга копjта до Ушâ“)
 Плâна, село у ДЗ, на граници са
 Бjелопавлићима, уз р. Сушицу
 Плâндijште / Плâндijште, ЛК
 Плауљна шûма, п, Пп
 Плôча, ъ, л, ЛК

Плôче, п, ъ, Ђур
 Плôчице, з, ъ, Ђур
 Повржîн дô, ш, ъ, в, Миј
 Поврхпôльина, село у ДЗ
 Пôд, ъ, л, Пп, ЛК, иначе — чеш-
 ки микротопоним у ГЗ и ДЗ
 Под Велишине, ъ, Мал
 Пôдине, л, ъ, Мус
 Под Лेrу, л, ъ, Пп
 Под Мîјогôс, ъ, л, ш, Мус
 Поднопôльина, равни дио ДЗ,
 јужно од Драчице, тј. средине
 Польја
 Подôље, л, ъ, ЛК, иначе — чест
 микротопоним (означава ниже,
 обрадиве површине у Једнош-
 ком Польју)
 Подôрак, ъ, л, Пп, ЛК, Мал, Јаб,
 Миј
 Пôдијен, ъ, Миј
 Пôдскîй кřш, н, Мус
 Пôд стрâну, з, Мал, иначе — ви-
 ше пута (назив за земљиште
 испод стране)
 Под трёшње, л, ъ, ЛК („у Ђере-
 те“)
 Пожjок, п, ш, з, Мал
 Пожjоке, р, Мал
 Пôздеровине, ш, п, н, Мал, ъ,
 Ђур
 Покrâjvôдина, л, ъ, Мал
 Покrâjniце, ъ, Јаб („код мôста
 на Међицу“)
 Полачijште, л, ъ, Мал, ЛК, Пп
 Польјане, п, ЛК, л, ъ, Мал
 Пôлье,⁹ равница у ДЗ
 Понôр, најniжki дjелови у до-
 њозаг. котлинини, на више mјеста
 у ЛК, ПП, Мал, Јаб

⁸ Пеjровач је у почетку био локалитет где је била црква св. Петра. Појам се ширio толико да је послиje другог свјетског рата обухватao територију обa Загаrачa и суседних Бандићa, као МНО (тj. општина) Петровач. Данас Мјесна заједница и Мјесна канцеларија Петровач обухватaju само Доњег Загаrачa.

⁹ Ријеч је о Једношком Польју, дакле равном дијелу Доњег Загаrачa, тј. о називу који је већ добио ојконимску вриједност.

Пондре, л, ъ, Пп
 Пондри, ъ, Пп
 Попдве грѣде, и, куће, ЛК
 Поткѣтњица, л, п, ЛК, иначе —
 чест микротопоним
 Потоќ, вододерина у Ђур и Пп,
 за вријеме јачих киша постаје
 поток; по њему се тако зове зас.
 у Пп, и земљиште на тој по-
 вршини
 Потоќи, р, Пп
 Почивалскâ прôдб, з, Мус
 Почијоке, л, Мал
 Почкаље, равница на граници
 ДЗ и Белопавлића, уз р. Су-
 шицу, ЛК
 Почкаљскâ / Почаљскâ јама, х у
 Почкаљу, јама, ЛК
 Прделековине, л, ъ, ЛК
 Прибој, п, ш, Ђур
 Присоје, з, ЛК, Пп, иначе чест
 локалитет, означава страну ок-
 ренуту к југу
 Присој, ш, з, Пп
 Присојскâ прôдб, з, ЛК, Мал,
 Ђур
 Прôдб из Райча, н, Мус
 Прôдбли, з, Мал
 Прôсенâ вôда, х, Мус
 Прôсенâ згрâда, в, Мус
 Прôсенâ прôдб, ъ, з, Мус
 Прôсина / Просйна, п, з, Мус
 Прôшевине, ъ, л, Мус
 Прôшња, л, Мус

Радашњиновица, з, Пп, Ђур, ш, Пп
 Радёва кûница, ъ, Пп
 Радин дô, ъ, н, Ђур
 Радни дô, в, Ђур
 Радб дô, в, Мус
 Радб орах, л, ъ, ш, Мус
 Радбова прôдб, ъ, п, Мус
 Радулова згрâда, ш, Миј, п, ш,
 ъ, Ђур
 Раденова згрâда, ъ, п, Миј
 Раденова ъјва, ъ, з, Миј

Радбђ, л, Пп, р, Мал
 Радбђина, п, л, Пп
 Радбђна, р, Мус
 Радбђна, з, л, ъ, п, Пп
 Раддља, з, п, ш, Мус
 Ракоб пôд, ъ, ш, л, Миј
 Райчева долина, л, Мус („двије
 — једна више дрѹг“)
 Райчев дô, з, Мус, н, Ђур, ъ,
 Јаб
 Райчевина, л, Мус
 Райчево кûниште, н, Јаб
 Рамб катун, п, л, Јаб
 Рâсаов / Рâсов ћбёр, зас. у Мал
 Рâнички крш, ш, Миј
 Рâсојев ћбёр, н, Мал
 Рâстина, з, Миј
 Раткova шûма, з, Јаб, ш, Ђур
 Раткове пољање, ъ, Јаб
 Ратково ждријело, ш, п, Јаб
 Ратћва шûма, з, Мал
 Рашковаче, п, з, Мус
 Рђина, в, ъ, Пп
 Рђина прôдб, з, н, Пп („у Гар-
 чић“)
 Ринтћ, дио Потока у Пп, нека-
 дашња вододерина („нёка(т) се
 звало Дрйна, јер је вâзде врёла
 вôда“)
 Рисдмâ долина, ъ, п, Миј
 Рогајски крш, ъ, н, кућа, Мус
 Ротјна, л, Пп
 Ружина долина, ъ, л, Мус
 Рујевиј кам, ш, Мал
 Рујишта, зас. у Миј
 Рупа, ъ, в, ЛК, иначе — на више
 мјеста то означава ъјву у
 удубљењу
 Рупа у Грoцкij крш, в, ЛК
 Рупа на Малij дô, ъ, Миј
 Рупа под грêдом, ъ, ш, Мус
 Рупа под крш, ш, Мус
 Рула Филиповићâ, ъ, л, Пп
 Руле Јанковићâ, ъ, ЛК
 Руле у Гарчâ, ш, з, Пп
 Рупезе, вртаче, ъ и п у ЛК
 Рупице, ъ, ЛК

Сањавац, ор на граници изм. ДЗ,
Комана и Бандића
Симђова прđоб, п, Мус
Синталија, х, Мус
Синталије, ш, з, Миј („вјала,
шұма окб ње вјеликә, јмә мало
земљишта“)
Скочка страна, з, Мус
Слачица, л, ЛК, Пп
Слијепчев дб, в, Јаб
Смоквица, л, ЛК
Спљода рјупа, ш, п, Мус
Станјна долјина, ш, п, ЛК
Станојеве рјупе, њ, п, ЛК
Старе вјода, х, л, Пп
Старе долјне, њ, в, Пп
Старј крши, н, Пп
Стојановина, л, Јаб
Стојановића ливаде, л, Јаб
Стражица, узв. у камењару у
Гојенима, ЛК
Страна, з, ЛК, Мал, Пп, иначе се
овако често називају забрани у
странама брда
Стрмац, з, н, Миј
Стрмачк ёлуге, з, н, Миј
Стрменаче, зас. у Мал
Стрмчеви, ш, п, Миј
Сўй поток, поток Јаме почк.,
ЛК
Сўк, зас. у Пл, ор
Сўка, ш, н, Миј
Сўкеза, зас. у Пл

Сёверовина, з, Ђур.
Сёднић, н, Пп, Ђур
Сенокос,¹⁰ неколико забрана у
ДЗ и ГЗ
Сенокоски дријен, л, Мал
Сенокоски ёбёр, н, Мал

Сенокоса, л, Пп, ЛК (в. нап.
уз Сенокос)

Татјановица, н, Миј
Тврђа лјака, з, Ђур
Тврђе рјупе, ш, Ђур
Тврђи ёбёр, з, Мус
Тврдощ, з, н, камењар, Миј
Томболача, л, њ, Пп („тун је
Шута Ђеткова изгорела, пâ се
вейл: 'изгорела кâ Шута у
Томболачу“)
Топована,¹¹ („дио имања попа
Риста“), ЛК
Торијун, кривина на путу ДЗ—
—ГЗ
Торине, з, Пп
Трјпков дб, л, њ, Ђур
Трјшић дб, њ, Пп
Трјшине долјне, з, куће, Пп
Трјнове, з, Пп („пашњак више
Лазарје у Гарчји“)
Трнђве рјупе, њ, ш, л, з, р, ЛК
Трјнови, п, з, Ђур, з, њ, Пп
Трнђвице, з, Ђур
Трњински крши, з, њ, р, Миј
Трњински крши, з, њ, р, Миј (в.
Трњински крши)
Турчјновица, ш, п, Пп, ш, Миј

Ђепурск главица, н, Јаб
Берети, з, ш, ЛК, некада и зас.
Ђуков крши, л, п, њ, Ђур
Ђуковине, њ, Ђур
Ђумове рјупе, ш, п, Ђур

Ўба (в. Бешин Уба)
Ўдрѓгова лјака, њ, п, л, двориш-
те у Пп, з, Миј
Ўдрѓговина, љ, п, н, Миј

¹⁰ Појам лексеме сенокос у Загарачу више није везан за земљу са које се коси сијено (тј. ливаду), већ најчешће означава прикрајак плодног земљишта на којему је дрвеће, најчешће шиље (јасена, дивљег нара — 'шилка', како се овде нар назива, и сл.).

¹¹ То је земљиште на путу Даниловград—Чево, у ЛК, истакнуто и погодно за осматрање кретања војске. Према казивању старих Загарчана, ту су у првом свјетском рату били постављени аустријски топови. Одатле је био врло добар преглед територије Доњег Загарача и Бандића.

Ўјнā главицa, ъ, ш, п, Миј
Ўлицa,¹² сeоска улицa у ЛК, Пп,
Мал, Јаб (уп.: Вељa, Мала,
Црнијенска)
Урjчевица, ъ, Миј
Ускoр, р, з, Ђур
Успутњица, ъ, ш, Ђур
Ўше, ш, з у Гарчићу, ЛК, Пп, уп.
Вўше

Цаrина/e, ъ, л, ЛК, Пп
Цаrева rूpa, в, Мус
Царигрaцkа rूpa, ш, п, Мус
Цёр, ъ, п, ЛК („у Трновe рупe“)
Цербвe rूpe, ъ, п, ш, ЛК
Цербvий pूd, з, Пп
Цийцмaновица, х, Миј
Цийцмaновице, ъ, з, н, Миј
Цмиљaновица, ш, Миј
Црвeнa rूpa, ъ, Мус
Црвенača, ъ, п, ш, Мус
Црвeнй dō, ъ, ш, Мал
Црвенijца, ъ, н, Мус
Цревуљe, з, п, Пп („у Гарчић“)
Црквиne / Цркбвиne, ъ, л, ЛК,
Пп

Црквишte, л, ъ, Пп, ЛК, Мал
Цркбвиō, л, ъ, Пп, ЛК (суп-
стантивизирано)
Црнa Стрaна, зас. и ор у Пп
Црнијенскa ѡлицa, улицa измеђu
Мeжице и Јабука, Јаб

Челинскi крш, н, Пп, Ђур
Чёндеровине, л, н, Мал

Шабовиине, л, ъ, ЛК, Пп
Шаббова лaка, п, н, Мус
Шенийчине, л, Пп
Шенийчишta, л, ъ, Пп
Шайпак, л, з, Мал, н, Пп
Шипковaч, л, Пп
Шкaле, зас. у ЛК
Шкaле Ивaновићa, дio зас. Шка-
ле
Шкaмац, х, ъ, л, р, Пп
Шкaль, н, ЛК („на Драчицу“)
Шкфбине, н, ор, Јаб
Штийпавичина шумa, з, ш, Пп
Шкeпaновa подина, л, ъ, Миј
Шумa, н, з, Пп
Шуњатa главицa, з, ш, ор, Ђур

Анализом наведених топонима долазимо до закључка да се према начину постанка, тј. према поријеклу јавља неколико група њих: топоними добијени према апелативу, топоними добијени на основу имена биљака или животиња, топоними добијени на основу антропонима, а за не мали број њих може се рећи да имају даљу, понекад нејасну и „скри-
вену“ мотивацију.

1. *Тоpоними aпелативской иоријекла*, међу њима нарочито микротопоними, бројни су и врло разноврсни. Најчешће је назив дат према особини или изгледу земљишта, а понекад према радњи која је вршена на одређеном терену. Неријетко је име у вези са другим топонимом, или је пак асоцијативног карактера и сл. У основи топонима овог типа је најчешће именица, а затим придјев или глагол, веома ријетко прилог или предлог (код вишечланих назива). Понекад је сам апелатив микро-

¹² Лексема улицa овдje означавa сeоски пут сa објe странe ограђен 'живицом', тј. драчом, ћипковином или сл. Најчешћe су то живе ограде.

топоним (нпр. Басамаке, Близанци, Близнице, Виле, Вигањ, Воћњак, Гувно, Долина и сл.), али је апелатив најчешће основа микротопонима, а пун назив је добијен морфолошком дogrадњом — префиксма, суфиксма и сл., рецимо: Гарач (гар+ач), Загарач (за+гар+ач), Млачице (млак+иц+е), Озидача (о+зид+a+ти, тј. о+зид+a+ча) итд.

2. *Топоними фитонимској поријекла* такође су бројни, и обухватају велики број локалитета, односно биљака чија су имена у основи микротопонима. Ријетко се име добија према травама, чешће према дрвенастим или зељастим биљкама, које се гаје као воће или поврће, односно које расту као самоникле. И овде, као и код топонима апелативског поријекла, појављује се више категорија назива: или је то, просто, име биљке (Буквице, дем. од буква, Вишња, Јасика, Мурвице, Макљен, Смоквице итд.), или нека изведена ријеч с именом биљке у основи, односно дијелу основе (Граовиште, Јасиковица, Трновице, Шеничине и сл.), или присвојни приједов од имена биљке и уз њега одређење изгледа земљишта (Дренова рупа, Љескова продо, Орахова лака, Просена продо, Трњински крш, Церове рупе итд.), или пак име биљке испред којега је именица или приједов којим се то име одређује (Крш од Вишње, Љута Драча, Питома Лоза, Под дријен, Сенокоски дријен итд.).

3. *Топоними зоонимској поријекла* нијесу бројни, или не макар у обиму у којем се јављају топоними фитонимског поријекла. У саставу имена овог типа налазимо чешће имена дивљих животиња или птица него имена домаћих животиња, водоземаца или гмизаваца. Такви топоними овде су: Бизачине (према 'биза' — кучка), Вранине рупе, Вучје рупе, Говедарица, Голубиња, Јелење ждријело, Магарчева рупа, Међедача, Паћа рупа, Паšака, Ђуков крш и сл.

4. *Топоними антропонимској поријекла* бројни су и има их неколико типова: 1) топоними настали на основу личног имена, 2) топоними настали на основу презимена, 3) топоними настали на основу занимања, звања или професије.

1) Код топонима насталих на основу личног имена имамо неколике категорије грађења:

а) Лично име у основи и суфикс као наставак (Асовина, Батрићевина, Бојановица, Вукојевине, Демирача, Ђуревина, Живаљевина, Ивањци, Јанковина, Јовановина, Лакићевина, Мирковина, Павловина, Петрићевина, Петровач, Радашиновица, Раичевина, Стојановина, Џиџмановица, Шабовина итд.). Свуда је, заправо, топонимска основа лично име, а наставци су разноврсни, најчешћи су: -ина и -ица, а затим -ци, -ац, -ач/e итд.

б) Лично име у посесивној форми а иза њега обично апелатив: Алини долови, Белова долина, Богданови долови, Божкова главица, Ваљин мрамор, Вуков крш, Горданин мрамор, Грујина рупа, Дуратова продо, Дуткова шума, Ђурина дубрава, Иванова гора, Јачине подине, Копилов (?) до, Крстова продо, Лазарев до, Ладов дуб, Марина долина, Новаков обер, Раков под, Рамов катун, Симова продо, Тришине долине, Шћепанова подина итд.

в) Изузетно, налазимо и микротопониме који су у ствари лично име: *Бојан*, *Данка*.

г) Посебну категорију чине топоними састављени од апелатива + конструкција аблативни генитив са предлогом *из* од личног имена: *Долина из Новке*, *Ливада из Јована*. Ови називи су формирани према изнесеној формули, на основу ранијег власништва над њима. Такве називе они дugo задржавају и послије промјене власника, тј. послије куповине, без обзира на то колико је ново име локалитета шире познато. Међутим, оваква имена не остају трајно (и ми их нијесмо биљежили на терену).

2) Код топонима насталих према презимену такође имамо неколико категорије:

а) Апелатив испред генитива сингулара презимена: *До Ђуришића*, *Зграде Бећића*, *Рупе Јанковића* и сл.

б) Презиме — у генитиву сингулара, понекад у номинативу синг., и иза њега апелатив: *Ђуровића главица*, *Јанковића рупа*, *Јовановића долина*, *Миљевић (!) обер*, *Мировића продо*, *Мустеровића камењар* итд.

в) Топоним једнак по форми презимену: *Љубичићи*, *Љуковићи*, *Миошићи*, како се види — све у плуралу.

г) Посебну групу из ове категорије чине топоними типа: *Мустерска лака*, *Мустерски до*, *Пејанске лазине*. Ови називи показују припадност, али не личном имену или презимену, већ селу, засеоку или групи кућа.

д) Топоними настали према занимању, звању, професији, положају и сл.: *Кадијача*, *Кадин до*, *Калуђеров до*, *Попова греда* и др. Према тумачењу аутентичних информатора, само микротопоним *Попова греда*, из ове групе, у вези је са занимањем (ријеч је о стијени са које се стропоштао неки поп), док су остали настали по надимку (*Калуђер* односно *Кадија*), али — ти надимци су настали по звању односно положају.

4. *Топоними са „скривеном” мотивацијом* у нашој грађи чине групу од осамдесетак имена. Наводимо само нека од њих: *Билећа*, *Буљерад*, *Ветријеч*, *Гаурин до*, *Годна*, *Грлачки до*, *Добруштица*, *Ички до*, *Котлијеш*, *Лера*, *Маленза*, *Митрач*, *Остаћ*, *Палагрине*, *Пеленпер*, *Пиљенуша*, *Пожиоке*, *Ринтог*, *Синталија*, *Сук*, *Татановица*, *Торијун*, *Ћерети*, *Шкамац* и др. Међу наведеним топонимима, и другима из нашег списка, има их не мало који су у литератури објашњени, некима је мотивација „прovidна” (очито је да су неки настали од антропонима). Међутим, свакако има разлога за тражење етимологије свих топонима овога типа, без обзира на то да ли су они у литератури растумачени или не; рекло би се да на овом терену има не мало асоцијативних назива. Зато у тражењу

значења понекад помогне и легенда, и анегдота, и предање. Истина, усмена традиција најчешће иде далеко од правог „извора“ значења, али је не треба увијек ни одбацивати.

Ми се, међутим, овдје нећемо задржавати на етимологијама грађе коју смо дали, а очито је да међу њима има много интересантних (не само са лингвистичког становишта) и не мало оних које би истраживача одво-диле у далеку прошлост.

3. Антропоними

Антропонимијска грађа коју дајемо обухвата:

- 1) *йрезимена* у Загарачу, укључујући и „ужа“, тј. презимена група породица у оквиру ширег презимена, која су понекад и *йрезимена-надимци*, тј. тзв. *секундарна йрезимена*;
- 2) *лична имена* — мушки и женски;
- 3) *надимци* — мушки и женски;
- 4) *хилокорисици* — мушки и женски.

Презиме у Загарачу је патронимијског поријекла, и свакако није старијег постања (не би се рекло да има старијих од 17. вијека, а већина је с краја 19. и с почетка 20. вијека). Посредним закључивањем вјероватно би се дошло до убеђења да је свега неколико презимена на овом подручју старије од 19. вијека. Писаних извора који би то потврђивали, или негирали, на жалост, нема. Према подацима Ј. Ердељановића (уп. *Стара Црна Гора*, СЕЗБ XXXIX, Насеља и порекло становништва, књ. 24, Београд 1926) почетком 20. вијека стање презимена у Загарачу било је нешто другачије од података из наше грађе. Ердељановић, наиме, наводи старија презимена, али и нека млађа од којих су се тек у његово доба (овај крај он је испитивао 1910. и 1911. године) почела формирати нова (уп. презиме *Радмановић*,¹³ којега данас нема, и низ презимена насталих од њега).

Презиме као патронимијска категорија, међутим, овдје је, изгледа, живјело знатно раније. Но, то није усјаљено, *йородично* презиме, већ остатак тзв. *очинстви* (уп. руско *оїческів*), тј. *йрезиме љо оцу*, које се односи само на мушки потомке, а у Загарачу и данас живи (истина — углавном се односи на старије генерације). Тако овдје имамо: Андрија Бајовић (Андрија Бајов Велимировић), Јован Ђуришић (Јован Ђуришин Ђутић), Ђуро Ристовић (Ђуро Ристов Кековић), Машо Тиодоровић (Машо Тиодоров Ђутић), Јовица Јолетић (Јовица Јолетин Ђутић),

¹³ Према саопштењу колеге С. Стијовића, Радмановића је било у Ратишту, селу на подручју данашње дечанске општине (САПК). Колега Стијовић није провјеравао је ли у овом случају ријеч о Радмановићима из Загарача.

Милош Савељић (Милош Савељин Пешић), Симо Миловановић (Симо Милованов Шћепановић), Илија Ђетковић (Илија Ђетков Шћепановић) итд. Истина, у периоду послије другог свјетског рата скоро паралелно са *йрезименом-очинством* јавља се и придијевско именовање: Андрија Бајов, Јован Ђуришин, Милош Савељин, Илија Ђетков итд. Данас је, заправо, мало живих људи који се именују према очинству, а све више се јавља име и присвојни придијев од имена оца. По презимену именовања су изузетно ријетка: једино у чистим службеним односима, или приликом разговора са непознатим људима, тј. људима који нијесу са овог подручја (из Загарача). Очинство се ријетко јавља данас код људи млађих од 50 година.

Број породица-домаћинстава према презименима врло је услован, јер иста кућа (како се овдје каже: *оџак, оћњиште*) данас има више домаћинстава, односно — по једним критеријумима (пореским или сл.) има један број, а по другима — други. Зато и податке о том броју уз поједина презимена треба узимати са резервом, дијелом чак и оне који се односе на 1939. годину (када се домаћинство углавном изједначавало са кућом — објектом за становљање).

а. Презимена

Бёговић — презиме 5 породица. По предању су од Радмана из Братоножића. Славе Петковдан, а друга им је слава (прислужбица) Никољдан, стара слава свих Радмановића у Загарачу.

Бўјљовић — секундарно презиме десетак породица Шћепановић (уп. мушки име *Буљо*).

Васиљевић — сек. презиме неколико породица Ђуричковић.

Велимировић — презиме тридесетак домаћинстава у Д. Загарачу. Поријеклом Радмановићи. Слава Петковдан, друга слава Никољдан.

Вўјљовић — презиме 12 домаћинстава. Поријеклом Радмановићи. Слава Петковдан, друга слава Никољдан.

Вўкотић — једна породица, досељена из Чева између два рата.

Вўксановић — секунд. презиме неколико породица Ђуричковића.

Вучићић — секунд. презиме неколико породица Ђуричковића.

Грујичић — презиме 9 породица, старијаца у Загарачу. Слава Јовањдан (јесењи).

Дарийћ — презиме једне породице, досељене са Цетиња крајем I свјетског рата. Слава Петковдан, друга слава Никољдан („уклопљени” у Радмановиће).

Дрāгбвић — презиме три породице (из круга шире породице Ђуричковић). По предању, то су најстарији становници Загарача. Слава Госпођиндан, друга слава Јовањдан.

Дубинић — секундарно презиме породице Јовановић.

Дјудељић / Дјудеља — презиме-надимак (са пејор. називом) четири породице Ђутића (надимак је, изгледа, у вези са инструментом дудук).

Ђикановић — секунд. презиме десетак породица Шћепановић у Лазареву Крсту.

Ђурић — шире презиме већег броја Доњозагарчана који су од Радмана. Родоначелник Ђура. Ово презиме данас нико не носи.

Ђурчић — презиме дводесетак домаћинстава. По предању — најстарији становници, и најстарије презиме у Загарачу. Дијеле се на десетак мањих братстава. Слава Госпођиндан, друга слава Јовањдан. Највише их има у Г. Загарачу (посебно у селу Ђуричковићи), али их има и у Д. Загарачу.

Ђуршић — презиме 6 породица у Д. Загарачу. По предању су старинци. Слава Јовањдан.

Ђурђић — секундарно презиме двије породице Ђуричковића у Мустеровићима.

Жиљаљевић — секунд. презиме двије породице Ђуричковића, једне Велимировића и једне Шћепановића (уп. м. име Жиљаљ).

Завишић — секунд. презиме три породице Стаматовића.

Звјездић / Звјзда — презиме-надимак једном дијелу породице Лакићевић (уп. Звјизда — брдо на Медуну у Кучима, Ј. Ердељановић, *Стара Црна Гора*, 811).

Зијановић / Зијеновић — секундарно презиме неколико породица Стаматовића.

Ибрђић — секунд. презиме 4 породице Стаматовић.

Иванић — презиме једне породице у Плани (Д. Загарач). Доселила се у овом вијеку из цетињског краја.

Иванић — секунд. презиме неколико породица Шћепановић у ЛК.

Ичевић — презиме 4 породице. По предању су од Радмана. Слава Петковдан, друга слава Никољдан.

Јанковић — презиме 6 домаћинстава у Д. Загарачу. По предању су Радмановићи из Братоножића. Слава Петковдан, друга слава Никољдан.

Јовановић — презиме 15-так домаћинства старе загарачке породице. Слава Петковдан, друга слава Никољдан (обје преузете од Радмановића).

Јевђовић — презиме 20-так породица у Д. Загарачу. Старинци су у Загарачу, премда их неки вежу за Радмана као родоначелника већине Загарчана. Слава Јовањдан.

Кадија — презиме-надимак трима породицама Ђуришића у Д. Загарачу.

Караман — презиме-надимак неколико породица Николић.

Кековић — презиме десетак породица старосједјелаца Загарача. Слава Јовањдан, друга слава Никољдан.

Кемић / Кема — презиме-надимак једне породице Велимировић.

Кикетић — секундарно презиме неколике породице Оташевића.

Лазаревић — презиме три породице у Д. Загарачу. Поријеклом од Радмана из Братоножића. Слава Петковдан, друга слава Никољдан. По једној верзији предања су старосједиоци Загарача.

Лакићевић — презиме неколико породица у Д. Загарачу (Плана). Старосједиоци. Слава Јовањдан. Према једној верзији предања — они су Радмановићи.

Мазгаловић — презиме-надимак породице Николић.

Макалица / Макалице — презиме-надимак неколике породице Ђупић.

Марковић — презиме 6 породица у Г. Загарачу (Мустеровићи). Једно предање каже да су старинци а друго да су од Радмана из Братоножића. Слава Петковдан.

Мраковић — презиме десетак породица у Д. Загарачу. По предању су Радмановићи. Слава Петковдан, друга слава Никољдан.

Милошевић — секундарно презиме (шире) које обухвата по неколико породица Вујовића и Стаматовића.

Муђовић — секундарно презиме 15-так породица Ђупић и 3 породице Вујовић (нијесу од заједничког претка).

Мустеровић — презиме заједничко за неколико породица: Грујичић, Марковић и Стојановић. Данас то презиме нико не носи.

Николић — презиме двадесетак породица у Д. Загарачу. По предању Николићи су од Радмана. Слава Петковдан, друга слава Никољдан.

Ноњаковић — секундарно презиме четири породице Шћепановић и двије породице Ђушић у Д. Загарачу (Лазарев Крст).

Оташевић — презиме двадесетак породица у Д. Загарачу. По предању Оташевићи су од Радмана. Слава Петковдан, друга слава Никољдан.

Патакун/и — презиме-пејоративни надимак породицама Лазаревић (*пакун* — врста металног новца малих димензија).

Пешић — презиме двадесетак породица у Д. Загарачу. Поријеклом су Радмановићи из Братоножића. Слава Петковдан, друга слава Никољдан.

Пурђовић — секундарно презиме 15-так породица Ђуричковић.

Радманић — шире презиме највећег броја Загарчана: Беговића, Велимировића, Пешића, Стаматовића, Ђушића, Шћепановића и др. Родочелник *Радман* дошао је у Загарач с Пелева Бријега у Братоножићима, негде крајем 16. или почетком 17. вијека (нема историјских података о томе). Данас ово презиме не носи нико. Заједничка слава свим Радмановићима била је Никољдан.

Радоњић — презиме 10-так породица. Према предању, они су од Радмана. Слава Петковдан, друга слава Никољдан. Има их и у Г. и у Д. Загарачу.

Радуловић — презиме двије породице у Д. Загарачу, досељене из Комана. Слава Аранђеловдан.

Райчевић — презиме 6 домаћинстава. Старинци у Загарачу. Слава Јовањдан.

Рамбовић — раније презиме једног домаћинства у Загарачу. Посљедњи потомак по мушкију линији умро прије 50 г. Поријеклом су Радмановићи. Слава Петковдан, друга слава Никољдан.

Рај(л)ајовић (< Рајлајовић) — секундарно презиме једног броја породица Ђуричковић.

Стаматовић — презиме 27 домаћинстава, поријеклом Радмановићи. Слава Петковдан, друга слава Никољдан.

Стојјановић — презиме четири породице у Д. Загарачу. Старинци. Слава Јовањдан.

Тодоровић — старије презиме једног броја породица у Мустеровићима. Сада то презиме не носи нико.

Трёске — презиме-надимак једног дијела породица Вујовић.

Жапък, Жупък / Жупка и јон here.
јон / Кодот, Тијајијатаке, Тијајије, Тијајијен, Тијајијан, Тијајијан,
јекмо хабејин чрејеће најимке најимке: Ајарин, Зејрен / Зеј, Кодо-
ја / Ја ѕабејине љопојине љопојине ља ќое џе љеку љи-

рије љомине љао „Пај ја ѕарпациј“ (о. с. 874).
Јајајејин, Јакијејин, Мјакојејин, Пјакојејин и Памојејин, ајок Гтојајо-
Епјакојејин хема чрејећин: Беројин, Јахнојин, Јобројин, Јобројин,
Лјапајин. А ѡејји ѕарпакин љепесимења љоја ѡаја љасји љопојине љаје ља-
јинеја ће љинејај: Јакојин, Лјапин, Љахнојин, Јајмојин љојо-
Медујајејин љепесимења, љако ќој љинејин, ѕарпакин љопо-

јин. — Јакојин љепесиме јеје љопојине Љакојин љај.
Лјакојин — Јакојин љепесиме љеје љопојине Љакојин љај.
Лјакојин — Јакојин љепесиме љеје љопојине Љакојин љај.

Лјакојин — љопојини њамар-љепесиме љопојине Беројин.
Лјакојин — љопојини њамар јеје љор љинеја љопојине Мјакојин.

Хјум, б. Хјум.
Хорн, — Јакојин љепесиме љеје љопојине Љакојин љај.
Хјакин / Хјакин — љопојини њамар њекојине љопојине Љакојин.

Мјакојин ѡојј. — Јакојин љепесиме љеје љопојине Љакојин љај.
Лјакојин — Јакојин љепесиме љеје љопојине Љакојин љај.
Лјакојин — Јакојин љепесиме љеје љопојине Љакојин љај.
Лјакојин — Јакојин љепесиме љеје љопојине Љакојин љај.

Финијојин — јеје љопојине љеје љор ѡојја љопојине Јипнијо-

чија Јакојин љепесиме љеје љопојине Љакојин љај.
Хјумин — Јакојин љепесиме љеје љопојине Љакојин љај.

б. Лична имена

а) Мушки имена

Âгица	Вања, и хипокор; као име новије
Алёкса (× 2)	Василија (× 4)
Александар (× 3)	Василь
Андрја (× 8)	Васко (× 2), и хипокор.
Âнто/Âнто	Вâco/Вâcô (× 27), и хипокор.
Арсенија (× 3)	Велѝзар (× 6)
Âрсо/Âрсô, и хипокор.	Велѝмîр (× 11)
Асан	Велѝша (× 16)
Âцо/Âцô, и хипокор.	Вêлько (× 15), и хипокор.
Баја, и хипокор.	Веселин (× 32)
Бâjo/Бâjô (× 4), и хипокор.	Веселко (послије II свј. рата)
Батрић (× 2)	Весељко (послије II свј. рата)
Благота (× 24)	Веско (× 2), и хипокор.
Блажија	Видак (× 23)
Блажо/Блажô (× 18), и хипокор.	Видо/Видô (× 5)
Благоје (× 2)	Видоје (× 5)
Бобан, и хипокор.	Виктор, р. 1969.
Бодгдан (× 14)	Вилјип, в. Филип
Богић (× 8)	Владан, р. 1972, и хипокор.
Божко/Божô (× 14), и хипокор.	Владимир (× 13)
Божидар (× 17)	Владислав
Боја (× 4), и хипокор.	Владо/Владô
Бојица (× 4)	Влайко, и хипокор. (ређе)
Борислав (× 6)	Влатко (× 3), и хипокор. (ређе)
Бориша	Војин (× 7)
Боро/Борô (× 2), и хипокор.	Војислав (× 23)
Борис (послије II свј. рата)	Вујадин (× 2)
Бошко (× 21), и хипокор.	Вукадин (× 7)
Бранимир (р. 1936)	Вукан
Бранислав (× 14)	Вукашин (× 11)
Бранко (× 23), и хипокор.	Вûко/Вûкô (× 10), и хипокор.
Брањо/Брањô, и хипокор.	Вûкота (× 5), и хипокор.
Будимир	Вûксан (× 2)
Будислав (послије II свј. рата)	Вûле/Вûлë, и хипокор.
Буљо/Буљô, и надимак	Вûча, и хипокор.
Бусан (× 2), и надимак. Име је вјероватно хипокор. поријекла према Будимир, Будислав и сл.	Вûчета (× 2)
	Гајо/Гајô (× 2), и хипокор.
	Гавриљо (× 3)
	Гйтко (× 2)

- Гїша, и хипокор.
Глїгор (× 3)
Гѓја (× 4), и хипокор.
Го(j)йслав
Гѓјко (× 7)
Гѓлуб (× 4)
Горан (× 8) (послије II свј. рата)
Горчан (× 4)
Гѓшо/Гѓшћ, и хипокор.
Грѹјица (× 2)
Грѹјо/Грѹјћ, и хипокор.
- Давид
Давор (послије II свј. рата)
Далубор, р. 1972.
Дамјан (× 2)
Дамљан (старији лик имена Дамјан)
Данило (× 3)
Дарко (× 4) (послије II свј. рата)
Дєјан (× 5) (послије II свј. рата)
Десимир
Димитрија (× 12)
Добривоје (послије II свј. рата)
Добрислав (послије II свј. рата)
Драган (× 16), и хипокор.
Драги, новије, и хипокор.
Драгиша (× 8)
Драго/Драго (× 17), и хипокор.
Драгољуб (× 15)
Драгомир (× 3)
Драгослав (× 4)
Драгутин (× 21)
Дражен, р. 1969.
Драшко (× 2), и хипокор.
Душан (× 15)
Душко (× 3), и хипокор.
- Ђикан (× 3)
Ђока, и хипокор.
Ђоко/Ђоко (× 23), и хипокор.
Ђорђе, р. 1927.
Ђорђија (× 23)
- Ђорђије (× 3), (послије II свј. р.)
Ђурица, р. 1912.
Ђурђша, р. 1897.
Ђуро/Ђурђ (× 20)
- Жарко (× 5)
Желјмир, р. 1974.
Жељко (× 6) (послије II свј. р.),
и хипокор.
Живјаљ (× 3) — у прошлости
врло често име
Живко (× 5)
- Завиша (× 5) — старо име
Зарја (× 13)
Здравко (× 3)
Зеко/Зеко, и хипокор., и надимак
Зинан — врло старо име
Зоран (× 14) — име се појавило
између два рата
- Иван (× 11)
Иво/Ивћ (× 4), и хипокор.
Игор (× 2) (послије II свј. рата)
Илија (× 18)
- Јаѓош (× 5)
Јаков (× 7)
Јанко (× 3)
Јеремија, р. 1856, умро 1951.
Јефто/Јефто/Јевто/Јевто (× 3)
Јован (× 36)
Јдвица (није хипокор.)
Јово/Јовћ, и хипокор.
Јокица (× 2)
Јоко/Јоко (× 8), и хипокор.
Јоле/Јоле (× 2), и хипокор.
Јолета (× 4), и хипокор.
Јошо/Јошћ (× 2), и хипокор.

- Кјкета, старо име
 Кёјо/Кёјð ($\times 2$), и хипокор.
 Костадин ($\times 7$)
 Кёсто/Кёстð ($\times 2$), и хипокор.
 Кёћа, и хипокор.
 Крёсто/Крёстð ($\times 22$)
 Крёцун ($\times 2$)
 Кёјо/Кёјð
- Лаээр ($\times 13$)
 Лако/Лакð, и хипокор.
 Лўка ($\times 8$)
- Љубиша
 Љубо/Љубð ($\times 6$), и хипокор.
 Љубомир ($\times 8$)
- Мажо/Мажð ($\times 3$), и хипокор.
 Максим ($\times 3$)
 Манёло ($\times 3$)
 Маркјша ($\times 2$)
 Марко ($\times 30$)
 Маро/Марð, — старије име
 Матан — у прошлости често име
 Матијаш ($\times 12$) — у прошлости
 врло често име
 Мато/Матð ($\times 5$), и хипокор.
 Машан ($\times 11$)
 Машо/Машð ($\times 2$), и хипокор.
 Машут — раније често име
 Мијајло ($\times 21$)
 Майо/Майð, и хипокор.
 Майодраг ($\times 9$)
 Майомир ($\times 2$) (послије II свј. р.)
 Мијушко
 Миладин ($\times 15$)
 Милан ($\times 31$)
 Миланко (послије II свј. рата)
 Милаш ($\times 3$)
 Миленко ($\times 2$) (послије II свј. р.)
 Милета ($\times 2$)
 Миливоје ($\times 8$)
- Милја ($\times 3$)
 Милјесав ($\times 9$)
 Майл/Майлð ($\times 4$), и хипокор.
 Милован ($\times 51$)
 Милорад ($\times 30$)
 Милосав ($\times 3$) — појавило се изм.
 два свј. рата
 Милош ($\times 32$)
 Милутин ($\times 34$)
 Миљан ($\times 2$)
 Мийна, и хипокор.
 Мийнак
 Мирко ($\times 21$), и хипокор. (ређе)
 Мироје ($\times 11$)
 Мирольуб, р. 1970.
 Мирослав ($\times 5$) (послије II свј. р.)
 Мирчета ($\times 2$)
 Митар ($\times 23$)
 Майо/Майð ($\times 3$), и хипокор.
 Майхун ($\times 3$)
 Михайлло ($\times 20$)
 Мишо/Мишð, и хипокор. (често)
 Младен — ријетко (новије)
 Момир ($\times 2$) (послије II свј. р.)
 Момо/Момð ($\times 2$), и хипокор.
 Момчило ($\times 10$)
 Мрваль — старо име (овај р. 1927)
 Муjo/Муjð ($\times 2$), и чест надимак
- Небојша, р. 1962.
 Неђелјко ($\times 3$)
 Ненад ($\times 2$) (послије II свј. р.)
 Нико/Никð ($\times 4$), и хипокор.
 Никола ($\times 41$)
 Ндовак ($\times 19$)
 Ндовица ($\times 7$)
 Ново/Новð ($\times 2$), и хипокор.
- Павић ($\times 7$)
 Павле ($\times 17$)
 Паво/Павð, и хипокор.
 Панто/Пантð
 Пеко/Пекð ($\times 2$), и хипокор.

Пёрица, и дем. хипокор.
 Перйша (× 2)
 Пёрко (× 3), и хипокор. (ређе)
 Пёро/Пёрð (× 18), и хипокор.
 Пётар (× 30)
 Пётко (× 16)
 Прёдраг, р. 1949.
 Пунйша (× 3)

Раде/Радё (× 8), и хипокор.
 Радёнко (послије II свј. рата)
 Радиљоје (× 11)
 Радиљав (× 4)
 Радиљслав (× 4)
 Радовјан (× 23)
 Радоје (× 11)
 Радојића (× 3)
 Радомир (× 20)
 Радоња
 Радосав (× 13)
 Радослав (× 2)
 Радуле (× 11)
 Радош (послије II свј. рата)
 Райко (× 23), и хипокор.
 Ранко (× 6)
 Ратко (× 12)
 Рашко, и хипокор.
 Ристан (× 4)
 Ристо/Ристð (× 6), и хипокор. (р.)

Сава (× 2)
 Савеља (× 8)
 Савић (× 5)
 Саво/Савð (× 19), и хипокор.
 Саша (× 2), р. 1964, 1973.
 Светозар (× 10)
 Секула (× 3)
 Секуле
 Симо/Симð (× 8), и хипокор.
 Симон (× 7)
 Синан (× 2) — старије
 Синијша, р. 1971.
 Славко (× 15)
 Слободан (× 19)
 Спасоје (× 21)

Срдан — старо име
 Сретен (× 2) (послије II свј. р.)
 Срдо/Срдð, и хипокор. (ређе)
 Станијслав
 Стјанко (× 10), и хипокор. (р.)
 Стјаноје (× 2)
 Стјеван (× 7)
 Стево/Стевð (× 2), и хипокор.
 Стојан (× 4)

Тийодор (× 13)
 Тодор
 Томан (× 2)
 Томаш (× 10)
 Томислав (× 3)
 Томо/Томð (× 6)
 Турчјин, р. 1897.

Ћётко (× 10)
 Ћирак (× 3) — раније често име

Филип (× 7) (у разг. и Вилип)

Хералдо (р. послије II свј. рата,
 мајка Шпањолка)

Чедомир (× 7)
 Чедо/Чедð (× 2), и хипокор.

Шаго/Шагð, и надимак
 Шлатета, р. 1881.
 Шбого/Шбогð (× 2), и надимак
 Шпиро/Шпирð (× 3)
 Шћепан (× 6)
 Шуња (× 2), и надимак
 Шуњо/Шуњð — раније често име
 (и надимак)
 Шуто/Шутð (× 2), и надимак (ра-
 није често)

Овај списак мушких личних имена обухвата имена људи рођених углавном у овом вијеку. Међутим, њим је обухваћен и један број људи рођених у 19. в. које је аутор рада лично познавао а живјели су до иза другог свјетског рата. На тај начин списак показује стање имена у 20. вијеку. Наравно, у списку има и имена која су Загарчани дали својој дјеци у времену послије II свјетског рата и ван Загараца (јер поред података из књига рођених и књиге држављана Загараца узимани су и подаци непосредно на терену, у породицама). На тај начин јавила су се многа послије другог свјетског рата у Југославији уопште популарна имена, која до тада нијесу припадала систему личних имена у Загаражу. Чак су се, како смо видјели, појавила и страна имена (шпанска).

Имена код којих нема, у заградама, података о броју забиљежених носилаца појављују се у списку имена Загарчана једанпут. Како се из података види, често су то старија имена, од којих многа данас ишчезавају. Таква су, рецимо, имена: Агица, Анто, Арсо, Асан, Блахија, Блажо, Бориша, Васиљ, Владислав, Владо, Вукан, Гојислав, Давид, Јеремија, Кујо, Маро, Матан, Машут, Панто, Радоња, Секуле, Тодор итд. С друге стране, поред фреквентних српских имена типа: Милан, Милорад и сл. овдје се често јављају и нека за ово подручје раније карактеристична имена каква су: Алекса, Андрија, Благота, Блажо, Богић, Божидар, Божко, Бошко, Бранко, Васо, Велимир, Велиша, Вељко, Веселин, Видак, Владимира, Војислав, Вукашин, Вуко, Гојко, Димитрија, Драгиша, Драго, Драгољуб, Душан, Ђорђија, Ђуро, Зарија, Иван, Илија, Јован, Јоко, Костадин, Лазар, Марко, Матијаш, Машан, Мијајло, Миладин, Миливоје, Милован, ($\times 51!$), Милош, Милутин, Мирко, Мироје, Митар, Михаило, Момчило, Никола ($\times 41$), Новак, Павле, Петар, Петко, Радован, Радомир, Радосав, Радуле, Рајко, Ратко, Саво, Светозар, Симо, Симон, Спасоје, Станко, Тиодор, Томаш, Ђетко, Филип и сл.

б) Женска имена

Александра (послије II свј. рата)	Бјесерка
Ангелина ($\times 2$)	Божана ($\times 6$)
Андијела (послије II свј. р.)	Божидарка ($\times 9$)
Анђа ($\times 2$)	Бојана ($\times 5$)
Анђе/Анђе ($\times 8$), и хипокор.	Борјика ($\times 5$)
Анђелја ($\times 11$)	Борјславка ($\times 3$)
Анђуша ($\times 2$)	Бдрка ($\times 2$), и хипокор.
Анища	Боса ($\times 2$) — ова форма је новија, настала је послије II свј. рата; ово име је и хипокор.
Анка	Босе/Босе ($\times 2$), и хипокор.
Беке/Беке, и хипокор.	Босилька ($\times 17$)
Биљана ($\times 8$) (послије II свј. р.)	

Бранјслава (× 2)	Дâре/Дâрѣ (× 5), и хипокор.
Бранка (× 11), и хипокор.	Дâрїнка (× 13)
Бұла, и чест надимак	Дâрка, и хипокор. (ређе)
	Десанка (× 10)
Валентїна, р. 1968.	Дијана (× 2) (послије II свј. рата)
Вâсе/Вâсë (× 3), и хипокор.	Добрâна (× 2), р. око I свј. рата
Вâсилька (× 4)	Драгâна (× 4) (послије II свј. р.)
Велїка (× 13)	Драге/Драгë, и хипокор.
Велїсава (× 3)	Драгиња (× 4)
Вёра (× 10), и хипокор.	Драгица (× 10)
Вёрица (× 7), и хипокор.	Драгмила, р. 1967.
Верўша — старо име	Драгослава (× 2)
Веселїнка (× 4)	Драгұна
Вёсна (× 16) (послије II свј. р.)	Дұбрâвка, р. 1964.
Виде/Видë (× 2), и хипокор.	Дұшанка (× 2)
Видна (× 8), и аугм. хипокор.	Дұшина (× 7)
Видосава (× 26)	Дұња, р. прије I свј. рата
Вйнта, р. 1893.	
Биолёта, р. 1970	Байко/Байкô ¹⁴ //Байке/Байкë, над. и хипокор.
Вйса, и надимак	Байна, и хипокор.
Вишња (× 3)	Борђайна (× 3)
Вјёра (× 13)	Бурђха (× 11)
Вјерица, и хипокор.	Бурица (уп. м. име Бурица)
Влânка, р. 1969.	
Во(j)ислава	Елїна (мајка Шпањолка)
Војиславка	Елонбра (мајка Шпањолка)
Вўкосава (× 18)	Естїва (мајка Шпањолка)
Грâна (× 4)	Зâгборка (× 3)
Гордâна (× 2), старо име	Зеке/Зекë (× 2), и надимак
Госпâва (× 19)	Закна, и надимак
Гбспе/Гбспë, и хипокор.	Зденика (× 2) (послије II свј. р.)
Гърица/Горица (× 2)	Златâна (× 9) — старо и раније врло популарно име
	Збррица (× 5)
	Збрка (× 26)

¹⁴ Необична су образовања за женске надимке односно хипокористике *Бико* и *Шуїо*, први за Анђелију и Борђину, а други за Јованку. У сва три случаја се ради о надимцима који су дати дјевојчицама које, када су добиле надимак, нијесу имале браће (касније су их добиле), те се може говорити о контаминацији мушких и женских наставака.

Ивâна	Магдалêна, р. 1934.
Івânка	Мâja (× 2) (послије II свј. р.)
Йке/Йкë (× 4), и хипокор.	Мâke/Мâkë, и хипокор.
Иконија (× 5)	Мâкица (× 4)
Илинка (× 8) — раније врло често име	Мањуша
	Маргита (× 2)
Јаглѝка, и пејор. хипокор.	Мâре/Мârë (× 3), и хипокор.
Јâгода (× 10)	Маріја (× 16)
Јâдрânka (× 4) (послије II свј. рата)	Маријâна, р. 1949.
Јâница (× 5)	Маріна (× 6) (послије II свј. р.)
Јêла (не Јелâ)	Мâрица (× 9)
Јелёна (× 16)	Мâрта (× 15)
Јелїсава (× 2)	Мартин, р. 1971.
Јёлица (× 3), и хипокор.	Мâше/Мâшë, и хипокор.
Јовâна (× 11)	Мîллânka (× 3) (послије II свј. р.)
Јâвânka (× 17)	Милёва (× 3)
Јôкe/Јôkë (× 3), и хипокор.	Милёна (× 23)
Јôкна (× 2), и пејор. надимак	Милијâна
Јûлија (× 5)	Мîллица (× 24)
Јулијâна, р. 1923.	Милка (× 16), и хипокор. (ређе)
Јûлка (× 4)	Мîллодâрка (× 5)
	Мîлбôjka (× 2)
Кîhe/Кîhë (× 2), и хипокор.	Мîллосава (× 15)
Кôсе/Кôсë, и хипокор.	Милûша (× 13)
Крстijња (× 4)	Мирjâna (× 7)
Ксенија (× 4), често > Сенија	Мîррослава (× 2)
	Мирûна (× 7)
Лêнка, р. 1959.	Мîтe/Мîтë, чешће надимак
Лêпе/Лêpë, и хипокор.	Мîтра (× 3)
Лайдија, р. 1946.	
	Нâдâ, и хипокор. Изузетак, овде је, иначе, Нâде/Нâdë
Љепâва	Нâде/Нâdë (× 2)
Љёпосава (× 7)	Нâдежда (× 2) (послије II свј. рата)
Љильâна (× 9) (послије II свј. рата)	Нâрцис, р. 1973.
Љубинка (× 3)	Натâлија (× 3)
Љубица (× 25)	Нâташа (× 2)
Љубомирка	Невёна, и пејор. апелатив за невјесту
	Нёвенка (× 4)
	Нёда (× 3)
	Нîкица, р. 1969.
	Нôвка (× 5)

Њёгосава (× 2)	Снежјана (× 5) (послије II свј. р.)
Олга (× 14)	Сђња (× 8), и хипокор. (ређе)
Оливера, р. 1970.	Софјја/Софја
Пावе/Павё (× 2), и хипокор.	Спâче/Спâсё (× 5), и хипокор.
Павўша (× 2)	Спасеніја
Персїда — новије име	Стâке/Стâкё, и хипокор.
Петрёна (× 11) — раније врло по- пуларно име	Стâкица (× 4)
Пийа (мајка Шпањолка)	Стâна (× 3), и хипокор.
Плâне/Плânё (× 5)	Стâне/Стâнё (× 12), и хипокор.
Радїслâвка, р. 1967.	Станија
Рâдмила (× 25)	Станијслава (× 13)
Рâдбїјка (× 12)	Станијслâвка (× 5)
Радûша (× 7)	Стânка (× 19), и хипокор.
Райка (× 7)	Стâницица (× 6)
Рâке/Рâкё (× 2), и хипокор.	Станûша (× 5) — старије име
Рâнка — новије име	Стêве/Стêвё (× 5)
Ратка (новије), и хипокор.	Стеванија
Розица, р. 1967.	Стефанijја
Роксандра, р. 1936.	Стôја/Стôјја — дато на основу име- на револуционарке Стоје Мар- ковић из Пипера; иначе овде би било Стôје/Стôјё, односно Стојанка
Рôсе/Рôсё (× 3), и хипокор.	Стôјјанка (× 4)
Рûжа (× 4)	Тања, р. 1974.
Рûже/Рûжё (× 3), и хипокор.	Татијјана (× 2) (послије II свј. р.)
Рûжица (× 13)	Татјјана, р. 1969.
Савица (× 15)	Томна (× 2) — раније често име
Сâвка (× 3)	Ћетна (× 13)
Савна — старије	Цвijета (× 10)
Сања, р. 1969.	Чёдомила (× 2) (послије II свј. р.)
Светлана (× 5) (послије II свј. р.)	Шута, и хипокор.
Свјетлана (послије II свј. рата)	
Сенјја (× 2), в. Ксенија	
Сенка (× 8)	
Славија, р. 1972.	
Славица (× 5) (послије II свј. р.)	
Славка (× 19)	
Слободанка (× 9)	
Смиљана (послије II свј. рата)	

И списак женских имена обухвата углавном лица рођена у овом вијеку. Мањи број њих чине старице рођене прије 1900. године, а њихова имена су најчешће: Анђе, Божана, Бојана, Борика, Васиљка, Велика, Веруша, Видна, Видосава, Вишња, Вукосава, Гордана, Госпава, Даница, Добрена, Драгуна, Душна, Дуња, Ђурђа, Златана, Зорка, Илинка, Јагода, Јаница, Јована, Јованка, Јоке, Јокна, Крстиња, Јелена, Јелопава, Јубица, Макица, Мањуша, Марица, Милена, Милица, Милосава, Милуша, Мирена, Новка, Павуша, Петрана, Плане, Радуша, Раке, Ружица, Савица, Савна, Сенија, Спасенија, Стана, Станија, Стануша Стеванија, Стефанија, Томна, Ђетна и сл. Ова имена су, међутим, и данас врло честа и, рекло би се, већина од њих — популарна. С друге стране, појављују се помодна имена, којих није мали број, али су сва она углавном настала послиje другог свјетског рата, тј. у том периоду су се овдје појавила.

■ Анализа имена показује да су овдје најчешћа тзв. световна имена, која су врло честа уопште у српском народу. Строго узевши, црквених имена нема. Запажа се да такође нијесу честа ни профилактичка имена (нешто су чешћа мушка: Вукадин, Вукан, Вукашин, Вуко итд.; Вукосава је такође често име, и међу старијим и међу млађим генерацијама). У периоду послиje II свјетског рата јавља се већи број имена која су раширења у већини крајева Југославије, затим имена која налазимо код осталих словенских народа данас. Међутим, овај крај није захватило оно грубо помодарство настало послиje другог свјетског рата нарочито у словенским социјалистичким земљама, када су се имена добијала по покретима, елементима изградње и обнове земље, по револуционарима итд., где су каткада имена заиста банилизована (уп. Тракторка, Колхоска и сл.). Овдје нијесу постала популарна ни имена државника, филмских звијезда и сл. Рекло би се да је мода нових имена била умјерена, може се рећи — чак са укусом (уп. Борис, Беско, Горан, Дарко, Драган, Желько, Зоран, Игор, Славко, Андријела, Валентина, Виолета, Данијела, Јадранка, Јулија, Маријана, Надежда, Наташа, Светлана, Снежана, Татјана итд.). Иначе, у традицији је овдје да се родитељи чувају да дјеци дају незгодна, ружна и „неспретна“ имена, премда се то у једној већој популацији каква је Загарац не може увијек избјећи.

в) Надимци

Нијесмо били у могућности да све надимке који сада живе у Загарачу прикупимо, нарочито не оне који су груби, ружни, погрдни и сл., јер их многи скривају. Веома велики број надимака има привремени карактер, па их је и зато тешко све покупити. Забиљежених стотинак надимака у маси од око 3.500 имена (= око 550 антропонимијских јединица) заиста је мала количина. Надимци обично именују какве карактеристике (сталне или привремене) одређене особе, па лако настају и нестају. Ређи су случајеви да један надимак остаје трајно. Многи надимци, међутим, имају уопштеније значење, па се вежу за више особа — истог или различитог

имена, истих или различитих особина. Зато би било интересантно изврши-ти класификацију надимака према примарним особинама које означавају, али то остављамо овом приликом, дајући само надимке.

Надимке бильежимо азбучним редом, без обзира на то да ли се вежу за мушки или за женску особу, или пак за једну и другу. Наводимо их онако како смо их записали.

Баљин Кёкот, над. који се веже уз лично име Љубо (али не сваки Љубо); добијен по имену птице; значи: „стâлно т्रâжî очîма нêшто”

Баљуша — веже се за Стевана, који је у младости имао прamen бијеле косе

Бâто/Бâтö — чест надимак и хипокористик; конкретан надимак се односи на име Спасоје
Бêбе/Бêбë — Станиславка, Јованка и др.; чест хипокористички надимак

Бêке/Бêkë — надимак за Јованку
Бêко — над. за Марију; понекад се веже и за које мушки име:
Милорад, Јован, Спасоје и др.
Брко/Бркô — Драгољуб, рано је у младости почeo да носи брке; иначе, ово је надимак који се дајe бilo којem чovјeku којi носи брke

Бùба — Мироје (буцмаст); Станка Јованка

Бùла — лично име и надимак за више дјевојчица и дјевојака разних имена; само једна старија жена задржала је тај надимак
Бùльо/Бùльö — име и надимак за Спасоја (:бууљоок)

Бùса — надимак за више дјевојака

Бùлë — Параскева

Бùсân — лично име и надимак за неколико младића (уп. Будимир, Будислав)

Бùтра — Јагода, Милица (надимак добијен због буцмастог лица)

Гàља — Стакица (због тамне косе)

Гàра — Грана (због тамног тена и црне косе)

Гёгоје — Милорад („Гега се кад иде”)

Гàцко — Милутин („Кà је мâлй бîо, гицâ сê ногâм”)

Гранâта — Драгутин

Гùдица — Радислав (слатко једе)

Гùрица — Радислав (уп. Гудица)

Дебèлîj — Стеван (надимак је добио у дјетињству, због дебљине)

Дебелоглâвile — Бранко (надимак из дјетињства, добијен због непослушности)

Дрðбљëн — Мијајло (у дјетињству је био ситан, као дробљен, парче меса)

Дугоглâвile — Бранислав

Тикân — м. име и надимак за Миодрага и Петра („све су бљëжâли от кûхë”)

Бике/Бикë — хипокор. за Ђину и надимак за Јованку

Жутîj — Радован (по боји косе)

Жùјко Лѝпљанин — Драго (према боји косе; асоцијација на јунака из народне поезије)

Звјизда — породични надимак (в. презимена); Никола
 Зврле/Зврлे — Светозар, хипокор. од зврндаљ (лутао је, зврндао кад је био мали)
 Зврндаљ — Светозар (в. Зврле)
 Зврндољ — Драгиша (према: зврнданти 'лутати')
 Зеко/Зеко — Василије (по боји очију)

Кабаница — Ђорђе (по великому капуту који је у дјетињству носио)
 Кйно/Кйндо — Слободан, Милутин
 Кйња — Павле
 Кйраш — Спасоје, Ђоко, Божидар; чест хипокорист. надимак код дјечака
 Кокот — Бранислав; иначе породични надимак
 Курајца — Милан („Надио му је њиме комшија Вацо”)

Лоља — Милица

Медаљ — Милорад („Волјо је мёд”)
 Медо/Медо — Бранко (по жућкастој боји косе); Милутин (по жућкастој боји косе)
 Микки — Гошо, Желько, Светозар
 Мрвица — Ђорђија (ситан је био у дјетињству)
 Муjo/Муjo — Владимира ($\times 2$), Веселин; иначе чест надимак за мушкарце у младости
 Мурица — Славко
 Муса — м. име и надимак за Божидара, Ђорђа и др.
 Муко/Муко — надимак за Веселина, Матијаша и др. ($\times 11$)

Њуња — Младен („Ка је мालй бјо, није брзо проговбрјо”)

Офик — Ратко, ономатоп. надимак, према отфиксарити 'одсјећи'

Пйле — Милутин („Тако га је звала његова љубамница”)
 Пйпун — Милорад („Млодо је волјо пийпуне”)
 Питљака — Ђоко
 Пљоска — Јован (према изгледу главе)
 Пўја — Владимир
 Пўјо/Пўјо — Веселин, Милош
 Пўра — Бранимир, Милош
 Пўро/Пўро — Бошко (надимак му је дала мајка из милоште)
 Пўсо/Пўсъо — Светозар, Веселин

Рйхи — Милутин
 Рйхко — Драгутин, Ђока
 Рўдноја — Раде, Велимир
 Рўко/Рўко (чешке) — Драго (због боје косе)

Сиво/Сиво¹⁵ — Милован
 Сивоња¹⁵ — Велимир, Душан
 Смрдљака — Петко
 Срце — Велизар

Сале/Сале — хип. од Сава, Саво; над. за Владимира
 Соле/Соле — Василија
 Суле/Суле — Станислава
 Џута — Станислава (в. Суле)

¹⁵ Упитању су обично имена волова, која се за мушкарца могу везати само ако је необично снажан, или боја његових обрва и косе асоцира на сиво.

Тâчо/Тâчð — Јолета
 Тâле/Тâлë — Милорад
 Торијун — Димитрија
 Трâњð — Милован
 Трбûшко — Славко (дебелькаст је био у дјетињству)

Ћâна — Јованка; хипокор, од Станислава
 Ћîле/Ћîлë — Блажо
 Ћîћа — Милија (уп. ћића у значењу стриц)
 Ћићикûр — Милан
 Ћұна — Станка
 Ўја — Славко (плаховит младић)
 Фрâчка — Даринка („Шарёнија очи, кâ фрâчка“)

Цîце/Цîцë — Јованка
 Џðка — Мироје
 Чâјо/Чâјð — Јефто
 Чкрапка — Даринка (в. Фрачка)

Шâго/Шâгð — Вукајло
 Шâрðња¹⁶ — Ђорђија, Драго
 Шарûља¹⁶ — Милорад
 Шéко/Шéкð — Веселин; породични надимак
 Шðго/Шðгð — Милан
 Шрапнèл — Милисав
 Шûња — Ђетко
 Шûњо/Шûњð — Милован
 Шûта — Видосава
 Шутâль — Глигор
 Шутân — Милован
 Шûто/Шûтð — Милисав, Јованка

г) Хипокористици

У загарачкој антропонимији хипокористици су изузетно бројна категорија. Могло би се рећи да скоро нема ни једног имена за које се не веже један или више хипокористика. Међутим, велики број њих има привремени карактер, ријетки су они који се трајно вежу уз једно име, односно уз једну особу.

Код двосложних хипокористика (од којих су многи, видјели смо, и пуну имена) најчешће се појављују два акцента: ^ на првом и(ли) " на другом (крајњем) слогу. Дуги силазни је одраз ранијег стања, тј. из времена је староцрногорског преношења кратког силазног акцента на претходни слог (а како овдје нема узлазне интонације, преношени су силазни акценти као силазни, искључиво тако). Кратки силазни на крајњем слогу је производ новијег времена, вјероватно под утицајем околних говора, прије свега Пипера, а дијелом и Ђелопавлића, где у енклизи имамо враћање кратког силазног на његово старо мјесто (тип: Вéсð ми је брат, иначе у Ђелопавлићима је Béco). Тако се овдје јављају ликови: Мýло и Мýлð, Пêро и Пêрð, Мýле и Мýлë, Сtâke и Сtâkë итд. Код мушких хипокористика овога типа дуги силазни акценат на првом

¹⁶ Од домаћих животиња шароња може бити само во, а шаруља само крава, а надимци људима су асоцијативни.

слогу има апсолутну превагу, а код женских имамо приближно равноправну употребу дугог силазног на првом и кратког силазног на другом (крајњем) слогу.

Већ смо се упознали са једним бројем хипокористика, али сви они које смо навели јављају се и као лична имена. Овдје ћemo дати нешто исцрпније податке, уз напомену да је и то само дио хипокористика који се појављују у овдашњој антропонимији.

Âнто/Âнтö — м. име и хипокор.
од Антоније
Âрсо/Âрсö — м. име и хипокор.
од Арсеније
Âцо/Âцö — м. име и хипокор. од
Арсенија, Александар
Âнђа — ж. име и хипокор. од
Анђелија
Âнђе/Âнђë — ж. име и хипокор.
од Анђелија

Бâјо/Бâјö — м. име и хипокор.
од Благота, Блажија, Блажко
Бâхо/Бâхö — м. хипокор. од Благо-
гота
Блâжо/Блâжö — м. име и хипо-
кор. од Блажија
Бобân — м. хипокор. од Слободан,
Божидар
Бôбо/Бôбö — м. хипокор. од Сло-
бодан, Божидар
Бджо/Бджö — м. име и хипокор.
од Божидар
Бёја — м. име и хипокор. од Бог-
дан (ређе од Божидар)
Бёје/Бёјë — ж. хипокор. од Бо-
јана, Божана
Ббрка — ж. име и хипокор. од
Борислава, Бојана
Бдро/Бдрö — м. име и хипокор.
од Борислав
Бôсе/Бôсë — ж. име и хипокор.
од Босилька

Бôшко — м. име и хипокор. од
Божидар, Богдан
Бранка — ж. име и хипок. од
Бранислав(к)а
Бранко — м. име и хипокор. од
Бранислав, ређе Банимир
Брано/Бранö — м. име и хипокор.
од Бранко, Бранислав, Бани-
мир
Бîсе/Бîсë — ж. хипокор. од Би-
серка

Вâња* — ж. и м. име и ж. и м.
хипокор. од Василија, Влади-
мир, Владимирка
Вâско — м. име и хипокор. од
Василија, Василије
Вâсо/Вâсö — м. име и хипокор.
од Василија/е
Вêлько — м. име и хипокор. од
Велимир, Велизар, Велиша
Вêльо/Вêльö — м. хипокор. од Ве-
лимир, Велизар
Вêско — м. име и хипокор. од
Веселин, Весел/ъко
Вêсо/Вêсö — м. хипокор. од Ве-
селин
Вêсо/Вêсö — м. хипокор. од Ве-
селин, Велимир
Виде/Видë — ж. хипокор. од Ви-
досава
Вйло/Вйлö, в. Фило

* Будући да се један хипокористик може односити и на мушку и на женску особу, премда то није често, списак хипокористика дајемо помијешано — и за ж. и за м. род.

Гâјо/Гâјđ — м. име и хипокор. од Гаврило
 Гîша — м. хипокор. од Глигор, Гигоје
 Гđоја — м. хипокор. од Гојко
 Гôрде/Гôрдë — ж. хипокор. од Гордана
 Гôспе/Гôспë — ж. име и хипокор. од Госпава
 Гđо́са — м. хипокор. од Гојко
 Гôшо/Гôшđ — м. име и хипокор. од Гојко
 Грûjo/Грûjđ — м. хипокор. од Грујица

Дâја — м. хипокор. од Драгиша
 Дâјо/Дâјđ — м. хипокор. од Да-вид
 Дâна — ж. име и хипокор. од Даница
 Дâне/Дâнë — ж. хипокор. од Да-ница
 Дâнка — ж. име и хипокор. од Даница
 Дâњо/Дâњđ — м. хипокор. од Данило
 Дâре/Дâрë — ж. име и хипокор. од Даринка
 Дâрка — ж. име и хипокор. од Даринка (ређе)
 Дêјо/Дêјđ — м. хипокор. од Де-симир, Дејан
 Дêсе/Дêсë — ж. хипокор. од Де-санка
 Дêсо/Дêсđ — м. хипокор. од Де-јан, Десимир
 Дôбре/Дôбрë — ж. хипокор. од Добрана, Добруша
 Драгân — м. име и хипокор. од Драгутин, Драгослав
 Дrâge/Drâгë — ж. име и хипокор. од Драгуна, Драгица
 Дrâгй — м. хипокор. од Драган, Драгутин и сл.
 Дrâго/Drâгđ — м. име и хипокор. од Драгутин (не од Драгослав)

Дrâшка — ж. хипокор. од Драгуна, Драгица, Драгана
 Дrâшко — м. име и хипокор. од Драгиша, Драгутин, Драган, Драгомир, Драгослав и сл. Јавља се и лик Дrâшко, и то је једини лик у Загарачу у којему се појављује узлазни акценат (рекло би се да је то аналогија према Дrâшко из Његошева Горског вијенца који се у Чеву изговара Дrâшко).
 Дrâško — м. хипокор. (са пејор. примјесом) од Драго, Драган, Драгутин, Драгиша и сл.
 Дûjo/Дûjđ — м. хипокор. од Душан
 Дûка — м. хипокор, од Душан
 Дûшка — ж. хипокор. од Душанка, Душна (ређе)
 Дûшко — м. хипокор. од Душан

 Ђîко/Ђîkđ — м. хипокор. од Ђи-кан
 Ђîко/Ђîkđ//Ђîke/Ђîkë — ж. име и хипокор. од Ђина, Ђор-ђина, Анђелија
 Ђîна — ж. име и хипокор. од Ђорђина, Анђелија
 Ђôка — м. име и хипокор. од Ђорђија
 Ђôкица — м. хипокор. од Ђор-ђија, Ђорђе
 Ђôко/Ђôkđ — м. име и хипокор. од Ђорђија, Ђорђе
 Ђûrâš — м. аугмент. хипокор. од Ђуро
 Ђûke/Ђûkë — ж. хипокор. од Ђурђа

Жâро/Жâрđ — м. хипокор. од Жарко

- Жељка — ж. име и хипокор. од Желимирка
 Жељко — м. име и хипокор. од Желимир
 Жељо/Жељђ — м. хипокор. од Жељко
- Заро/Зард — м. хипокор. од Зарија
 Злате/Злате — ж. хипокор. од Златана
 Заге/Заге — ж. хипокор. од Загорка
 Збки — м. хипокор. од Зоран; ж. хипокор. од Зорица, Зорка
 Збре/Збре — ж. хипокор. од Зорка, Зорица
- Иво/Ивљ — м. име и хипокор. од Иван
 Ивка — ж. хипокор. од Ивана, Иванка (не јавља се као лично име)
 Ике/Икё — ж. име и хипокор. од Иконија
 Ико/Икё — м. хипокор. од Илија
- Јаге/Јаге — ж. хипокор. од Јагода
 Јаго/Јаго — м. хипокор. од Јагош
 Јане/Јане — ж. хипокор. од Јаница
 Јела — ж. име и хипокор. од Јелена
 Јове/Јове — ж. хипокор. од Јованка
 Јово/Јово — м. име и хипокор. од Јован
 Јоке/Јоке — ж. име и хипокор. од Јована, Јованка
 Јоко/Јоко — м. име и хипокор. од Јован
 Јоле/Јоле — м. име и хипокор. од Јован
- Јолета — м. име и хипокор. од Јован
- Киће/Киће — ж. име и хипокор. од Крстиња
 Којо/Којо — м. име и хипокор. од Костадин; пејор. хипокор. од Косто
 Коне/Коне — ж. хипокор. од Иконија
 Косе/Косе — ж. име и хипокор. од Косара
 Косто/Косто — м. име и хипокор. од Костадин
 Коба — м. име и хипокор. од Косто, Костадин
- Лазо/Лазо — м. хипокор. од Лазар
 Лако/Лако — м. име и хипокор. од Лазар
 Лепе/Лепе — ж. хипокор. од Љепосава, Љепава
 Лина — ж. хипокор. од Елина (стр. име)
- Љепе/Љепе — ж. хипокор. од Љепосава, Љепава
 Љилье/Љилье (ређе) — ж. хипокор. од Љильана
 Љубе/Љубе — ж. хипокор. од Љубица
 Љубо/Љубо — м. име и хипокор. од Љубомир, Драгољуб, Љубиша
 Љубиша — м. хипокор. од Љубомир, Љубо
- Мајо/Мајо — м. име и хипокор. од Матијаш
 Маке/Маке — ж. име и хипокор. од Марија, Макица

Мâно/Мânđ — м. хипокор. од Манојло
 Мâњо/Мânđö — м. хипокор. од Манојло
 Mâре/Mârë — ж. име и хипокор. од Марија
 Mâća — м. хипокор. од Марко; пејор. ж. хипокор. од Марија, Марта и сл.
 Mâco/Mâcđ — м. хипокор. од Матијаш, Марко
 Mâto/Mâtđ — м. име и хипокор. од Матијаш
 Mâše/Mâšë — ж. име и хипокор. од Марија
 Mâšo/Mâšđ — м. име и хипокор. од Матијаш, Машан
 Mîja — м. име и хипокор. од Милутин
 Mîjo/Mîjö — м. име и хипокор. од Миодраг
 Mîllâ — ж. хипокор. од Милена, Милица
 Mîle/Mîlë — ж. име и хипокор. од Милосава, Милица
 Mîlo/Mîlđ — м. име и хипокор. од Милорад, Миладин
 Mîke/Mîkë — ж. хипокор. од Милица; пејор. хипокор. од Милосава, Мирона, Милка и сл.
 Mîňo/Mîňđ — м. хипокор. од Мињак, Миливоје (ређе)
 Mîra — ж. хипокор. од Мирјана
 Mîre/Mîrë — ж. хипокор. од Мирјана
 Mîro/Mîrđ — м. хипокор. од Мирослав
 Mîte/Mîtë — ж. хипокор. од Милица
 Mîtro/Mîtrđ — м. хипокор. од Митар
 Mîho/Mîhđ — м. име и хипокор. од Милутин, Милан и сл.
 Mîxo/Mîxđ — м. хипокор. од Михаило

Mîšo/Mîšđ — м. име и хипокор. од Милутин, Милисав и сл.
 Mlâđo/Mlâđđ — м. хипокор. од Млађен
 Hâde/Hâdë — ж. име и хипокор. од Надежда
 Hâte/Hâtë — ж. хипокор. од Наде, Надежда
 Hêđo/Hêđđ — м. хипокор. од Недељко
 Nîko/Nîkđ — м. име и хипокор. од Никола
 Nîkolića — м. хипокор. од Никола
 Nîco/Nîcđ — м. хипокор. од Никола, Нико
 Nôvo/Nôvđ — м. име и хипокор. од Новак
 Nôle/Nôlë — м. хипокор. од Новак
 Nôra — ж. хипокор. од Елонора (стр. име)
 Nôća — м. хипокор. од Новак
 Nôsë — ж. пејор. хипокор. од Новка
 Nâko/Nâkđ — м. хипокор. од Мињак
 Ôļa — ж. хипокор. од Оливера, Олга
 Ôlj — ж. хипокор. од Оливера
 Pâve/Pâvë — ж. име и хипокор. од Павуша
 Pâ(b)o/Pâ(b)đ — м. хипокор. од Павле (ређе)
 Pâjo/Pâjđ — м. хипокор. од Павле
 Pêko/Pêkđ — м. име и хипокор. од Петар

- Пётко — м. име и хипокор. од
Петар
- Пёрко — м. име и хипокор. од
Петар
- Пёро/Пёро — м. име и хипокор.
од Петар
- Пёрса — ж. име и хипокор. од
Персида
- Прёле/Прёлё — м. хипокор. од
Петар
- Пўно/Пўнö — м. хипокор. од Пу-
ниша
- Пўњо/Пўњö — м. хипокор. од
Пуниша
- Раде/Радё — м. име и хипокор.
од Радис(л)ав, Радос(л)ав, Ра-
дован
- Радё — ж. хипокор. од Радмила
- Радица — ж. хипокор. од Рад-
мила, Радојка
- Райка — ж. име и хипокор. од
Радмила, Радојка
- Райко — м. име и хипокор. од
Раде, Радис(л)ав, Радос(л)ав (не
од Радомир, Радоје)
- Раке/Ракё — ж. име и хипокор.
од Радуша
- Ратка — ж. име и хипокор. од
Радмила
- Ратко — м. име и хипокор. од
Радован
- Раче/Рачё — ж. хипокор. од Рад-
мила
- Рашко — м. име и хипокор. од
Радован
- Рашо/Рашё — м. хипокор. од име-
на са осн. Rad- (али није много
чест; често се даје ad hoc)
- Росе/Росё — ж. име и хипокор.
од Роксандра
- Ружа — ж. име и хипокор. од
Ружица
- Руже/Ружё — ж. име и хипокор.
од Ружица
- Савић — м. име и хипокор. од
Савеља, Саво, Сава
- Саво/Савё — м. име и хипокор.
од Савеља, Савић
- Саша — м. хипокор. од Саво,
Савић, Савеља, Александар
- Свёто/Свётё — м. хипокор. од
Светозар
- Сенка — ж. име и хипокор. од
Ксенија
- Симо/Симё — м. име и хипокор.
од Симон
- Слобо/Слобё — м. име и хипокор.
од Слободан
- Слобе/Слобё — ж. хипокор. од
Слободанка
- Смиле/Смилё — ж. хипокор. од
Смиљка
- Снёшка — ж. хипокор. од Сне-
жана
- Соња — ж. име и хипокор. од
Софија
- Софё (нема лица Софе) — ж. хи-
покор. од Софија
- Спáсе/Спáсё — ж. име и хипокор.
од Спасенија
- Срдо/Срдё — м. име и хипокор.
од Срдан
- Срёто/Срётё — м. хипокор. од
Сретен
- Стáке/Стáкё — ж. име и хипокор.
од Стакица
- Стáна — ж. име и хипокор. од
Станиславка
- Стáне/Стáнё — ж. име и хипокор.
од Станка (ређе)
- Стáнка — ж. име и хипокор. од
Станиславка
- Стáнко — м. име и хипокор. од
Станислав, Стanoјe
- Стёве/Стёвё — ж. име и хипокор.
од Стеванија
- Стёво/Стёвё — м. име и хипокор.
од Стеван
- Стójo/Стójё — м. хипокор. од
Стојан

Ćâle/Ćâlë — м. хипокор. од Саво, Савеља, Савић
 Ćôbe/Ćôbë — ж. хипокор. од Слободанка
 Ćôbo/Ćôbô — м. хипокор. од Слободан
 Ćôle/Ćôlë — м. хипокор. од Слободан (ређе)

Тâne/Тâнë — ж. хипокор. од Станиславка
 Тâља — ж. име и хипокор. од Татјана
 Тôle/Tôlë — м. хипокор. од Томислав
 Тômo/Tômë — м. име и хипокор. од Томан, Томица, Томислав (не од Томаш)
 Тôшо/Tôšë — м. хипокор. од Томислав
 Тûro/Tûrë — м. хипокор. од Турчин

Ћâne/Ћâнë — ж. хипокор. од Станка, Станиславка
 Ћêke/Ћêkë — ж. хипокор. од Ђетна
 Ћêne/Ћêнë — ж. хипокор. од Ђетна

Фîло/Фîlë (и Вîло/Вîlë) — м. хипокор. од Филип

Чêde/Чêdë — ж. хипокор. од Чедомила, Чедомирка
 Чêdo/Чêdë — м. име и хипокор. од Чедомир

Шêpo/Шêpë — м. хипокор. од Шêпан

Сви ови хипокористици односе се на имена која су уз њих наведена, али — како смо рекли — уз једно име може да се веже више хипокористичких образовања. Ми, међутим, нијесмо трагали за сваким хипокористиком који се овдје појављује, сматрамо да смо и овим списком довољно представили систем хипокористичких образовања.

* * *

Како се из грађе види, ономастика Загарача је словенска. Највише несловенских елемената налази се у топонимији, али ни ту није могуће говорити о несловенском слоју, већ више о несловенским елементима (чисто несловенских образовања је изузетно мало).

Драго Ђулић

ОНОМАСТИКА ЗАГАРАЧА

Р е з ю м е

Загарач, одно из племен черногорской Катунской нахии, являлся в прошлом приграничной территорией, находящейся между старой Черногорией и т.н. Черногорскими горами. Говор Загарача принадлежит к старочерногорским говорам, которые характеризуют: два (нисходящих) ударения, совпадение винительного и предложного падежей, форма причастия на *-а* (из *-ао*, т. е. *-ал*) и другие черты, характерные для старочерногорских среднекатунских говоров.

В работе автор приводит полный ономастический материал, записанный в настоящее время: ойконимию, микротопонимию и антропонимию. Топономастическая часть работы содержит этимологические комментарии. В антропонимической части отдельно приводятся фамилии, личные имена, прозвища и гипокористические имена.

СР Црна Гора

